

KANSAINVÄLISTYMISEN
TOIMINTAOHJELMA

HUOMISEN LAKEUS

Kansainvälisesti
vetävä
maakunta

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

Julkaisun nimi, numero ja julkaisuvuosi

ISBN, ISSN

www.epliitto.fi

Sisällys

Esipuhe	4
Tiivistelmä	4
Summary	4
1. Johdanto	5
1.1. Kansainvälistyminen näkyy ohjelmissa	6
2. Yritystoiminnan ja elinkeinoelämän kansainvälistyminen	10
2.1. Viennin kehitys.....	11
2.2. Kansainvälinen osaaminen ja rekrytointi.....	14
Työ- ja elinkeinopalvelut murroksessa	15
3. Kansainvälinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä kansainvälistyvä koulutus	17
3.1. Kansainvälinen TKI-toiminta	19
3.2. Kansainväliset verkostot vahvistavat TKI-toimintaa	22
3.3. Ruokamaakunta edelläkävijänä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ..	24
3.4. Kansainvälistyvä koulutus.....	25
4. Maahanmuutto ja kaksisuuntainen kotoutuminen	28
4.1. Monikulttuurisen koulutuksen ja kotoutumisen haasteet ja mahdollisuudet.....	30
4.2. Maahanmuuton kasvun vaikutukset ja palveluiden kehittäminen	32
4.3. Työvoimapula ja sen ratkaisut Etelä-Pohjanmaalla.....	35

4.4. Omanlaiseksi kotiseuduksi kasvu: Paikallisten asenteet, kulttuurielämän rooli ja yhteisön pitovoiman kehittäminen	37
5. Toimintaohjelman laatimisen vaiheet.....	40
6. Lähteet	42

Esipuhe

Tiivistelmä

Summary

1. Johdanto

Ensimmäinen Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisen toimintaohjelma laadittiin vuonna 2009 ja ohjelmaa on sen jälkeen päivitetty vuosina 2014 ja 2019. Uuden toimintaohjelman laatimiseen lähdettiin hyvin erilaisista lähtökohdista kuin vuonna 2018. Erityisesti koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ovat kumpikin omalta osaltaan vaikuttaneet suoraan ja välillisesti kansainvälistymisen toimintaohjelman teemoihin.

Toimintaohjelma on jaettu kolmeen osioon, jotka ovat

- Yritystoiminnan ja elinkeinoelämän kansainvälistyminen
- Kansainvälinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä kansainvälistyvä koulutus sekä
- Maahanmuutto ja kaksisuuntainen kotoutuminen.

Tavoitteena on ollut tuottaa yhteistyössä kuntien, asiantuntija- ja yrityspalveluorganisaatioiden kanssa konkreettisempi ja tiiviimpi toimintaohjelma. Toimintaohjelmassa kuvataan maakunnan kansainvälistymisen tilanne jokaisessa teemassa, määritellään tavoitteet ja toimenpiteet sekä niiden mittarit.

Euroopan unionin parlamenttivaalit järjestettiin kesällä 2024 ja arvioiden mukaan uusi komissio pääsisi aloittamaan työnsä vuoden 2024 loppupuolella. Ursula von der Leyen valittiin jatkokaudelle komission puheenjohtajaksi ja hänen poliittisissa suuntaviivoissansa (2024–2029) painotetaan vahvasti kilpailukykyä ja turvallisuutta. TKI-politiikkaa koskevissa linjauksissa luvataan lisätä tutkimusrahoitusta strategisille painopisteille, urauurtavalle perustutkimukselle ja disruptiivisille innovaatioille sekä tieteen huippuosaamiselle. Lisäksi halutaan laajentaa Euroopan tutkimusneuvostoa ja Euroopan innovaationeuvostoa. Osaajien houkuttelemisen ja pitäminen Euroopassa on myös tärkeä osa poliittisia suuntaviivoja. Yhteistyötä halutaan vahvistaa tutkimusyksiköiden, korkeakoulutuksen ja yritysten välillä. Tämä tehtäisiin erityisesti vahvistamalla eurooppalaisia yliopistoalliansseja. (Euroopan komissio 2024)

EU:n koheesiopolitiikan tulevaisuus näyttää epävarmalta, eikä EU:n rakenne- ja aluepolitiikan rahoitusta ole Etelä-Pohjanmaan kaltaisille alueille ehkä kovin paljon tarjolla vuosina 2028–2034. Siksi on entistä tärkeämpää, että maakunnan toimijat ovat edelleen aktiivisia kansainvälisten TKI-luonteisten rahoitusinstrumenttien (esimerkiksi nykyiset Horisontti ja Interreg-ohjelmat) hyödyntämisessä ja jatkavat aktiivista toimintaa kansainvälisissä verkostoissa.

Etelä-Pohjanmaalla on jonkin verran kirkistämä muihin Suomen maakuntiin maahanmuuttajien houkuttelemisessa. Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen alueelle on saapunut merkittävä määrä ukrainalaisia pakolaisia, mikä on lisännyt väestön monimuotoisuutta ja kasvattanut asukaslukua. Tämä on erityisen merkittävää maakunnan reuna-alueilla, joissa väestönkasvu on ollut muuten vähäistä tai laskussa.

Huomattava muutos alueella viime vuosina on ollut kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kasvu. Kansainvälisillä opiskelijoilla on ollut merkittävä vaikutus maahanmuuttoon Etelä-Pohjanmaalla lisäten maakunnan monimuotoisuutta, työvoiman tarjontaa ja edistämien korkeakoulujen ja toisen asteen koulujen kehitystä. Kansainvälisten opiskelijoiden läsnäolo kannustaa koulutustoimijoita kehittämään englanninkielisiä ohjelmia ja palveluita. Tämä parantaa oppilaitosten kilpailukykyä ja houkuttelevuutta kansainvälisellä tasolla sekä edistää tutkimus- ja kehitystoimintaa yhteistyön kautta eri maiden opiskelijoiden ja akateemisten yhteisöjen välillä.

Viimeisimmät kehityskulut maahanmuutossa Etelä-Pohjanmaalla korostavat aktiivista lähestymistapaa alueen väestö- ja työmarkkinahaasteisiin. Työikäisen väestön väheneminen on johtanut työvoimapulaan ja uhkaa alueen elinvoimaa. Syksyllä 2024 koko Suomen suhdannetilanne on heikko, ja Etelä-Pohjanmaan työttömyysaste on kasvanut, erityisesti Seinäjoen ulkopuolisilla alueilla. Maakunnassa työttömyysaste on kuitenkin edelleen maan toiseksi matalin ja työvoimapula on jatkuva ja paheneva haaste.

1.1. Kansainvälistyminen näkyä ohjelmissa

Huomisen lakeus -maakuntastrategia sisältää Etelä-Pohjanmaan pitkän aikavälin maakuntasuunnitelman 2050, maakuntaohjelman 2022–2025 ja älykkään erikoistumisen strategian 2021–2027. Viennin ja kansainvälistymisen kehitys on nostettu strategiassa yhdeksi Etelä-Pohjanmaan kohtalonkysymyksistä. Tärkeänä tavoitteena vuonna 2022 valmistuneessa strategiassa on, että kansainvälistymistä ei pidettäisi erityisalana, vaan se olisi osa organisaatioiden normaalia toimintaa. Älykkään erikoistumisen strategiassa nimetään maakunnan kärkipainoalat, mutta myös toimintatapoja, joista yksi on Go Global! (Kansainvälistymistä edistävät toimenpiteet). (Etelä-Pohjanmaan liitto 2022c) Maakuntastrategiaa päivitetään ja päivityksen arvioidaan olevan valmis vuoden 2025 lopussa. Samassa yhteydessä päivitetään myös älykkään erikoistumisen strategia, joka on osa maakuntastrategiaa. Kansainvälistymisen näkökulmasta on ollut tärkeää, että älykkään erikoistumisen strategia käännetään englanniksi. Tämä muodostaa

yhtenäisen termistön, jota maakunnan toimijat voivat käyttää esimerkiksi kansainvälisissä hankehauissa.

Maakuntastrategian lisäksi maakunnassa on useampi toimija, joiden omilla ohjelmissa on kansainvälisyys vahvasti näkyvissä. Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK) strategia 2025–2028 tähtää visiossaan kansainväliseen ja yrittäjähenkiseen korkeakouluun, jonka perusarvoista yksi on kansainvälisyys. Tämä arvo näkyy siten, että ammattikorkeakoulu pyrkii tarjoamaan henkilökunnalle ja opiskelijoille mahdollisuuden kansainvälistymiseen ja toimimiseen monikulttuurisessa ympäristössä. Lisäksi SeAMKin strategisena tehtävänä on kansainvälistää Etelä-Pohjanmaata. Yhtenä strategisena päämääränä on hakea kasvua kansainvälisyydestä ja ulkopuolisesta rahoituksesta. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2024b)

Seinäjoen yliopistokeskuksen UCS 2030 tutkimus- ja koulutusstrategiassa osaamisen merkitys alueen kehitykselle korostuu. Strategiassa tavoitellaan vuoteen 2030 mennessä kansainvälisen TKI-toiminnan ja rahoituksen kasvattamista. Tavoitteena on lisäksi kasvattaa kansainvälisten opiskelijoiden määrää ja edistää heidän työllistymistään ja kotoutumistaan alueelle. (Seinäjoen yliopistokeskus 2023)

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu on maakunnallinen ammatillisen koulutuksen järjestäjä, jonka omistavat 17 kuntaa. Sedu järjestää maahanmuuttajien kotoutumis- ja suomen kielen koulutusta. Toimintaa on kehitetty palvelemaan Etelä-Pohjanmaan työelämän tarpeita mm. lähtömaassa tapahtuvien suomen kielen koulutusten kautta, osana kansainvälistä rekrytointia. Sedu Education Oy:llä on oma strateginen toimintaohjelma, Etelä-Pohjanmaan työelämän kansainvälistäminen.

Järviseudun koulutuskuntayhtymä ylläpitää Järviseudun ammatti-instituuttia. Koulutuskuntayhtymän jäseniä ovat Alajärvi, Alavus, Kauhava, Evijärvi, Lappajärvi ja Vimpeli. Kuntayhtymän strategiassa 2023–2027 opiskelijoiden houkuttelu ympäri Suomen ja kansainvälisesti on tärkeä tapa vastata alueen työvoimapulaan (Järviseudun koulutuskuntayhtymä 2024).

Etelä-Pohjanmaan liitto käynnisti ensimmäisen alueellisen maahanmuutto-ohjelmansa vuonna 2022, jonka päätavoitteena on tasapainottaa alueen väestörakenne kestävästi kaksinkertaistamalla nettomaahanmuutto vuoden 2019 tasolta. Maahanmuutto-ohjelma keskittyy neljään pääteemaan: työllisyys, koulutus, terveys, hyvinvointi ja asuminen sekä kaksisuuntainen kotoutuminen. Ohjelma edustaa merkittävää askelta kohti vastaanottavaisemman ympäristön luomista ja maahanmuuttajille suunnattujen palvelujen parantamista, tavoitteena

edistää maahanmuuttajien parempaa osallisuutta ja alueen sosioekonomista kehitystä. (Etelä-Pohjanmaan liitto 2022b)

Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategian 2019–2025 päivitys tapahtuu osittain päällekkäin kansainvälistymisen toimintaohjelman laatimisen kanssa. Uusi kulttuuristrategia valmistuu vuoden 2025 loppuun mennessä. Nykyisessä strategiassa kansainvälisyys on yksi kehittämisen kulmakivistä. Tavoitteita löytyy kansainvälisissä verkostoissa toimimiseen, kulttuurin tuotiin ja vientiin liittyen sekä esimerkiksi kulttuurimatkailun edistämiseksi. (Etelä-Pohjanmaan liitto 2020)

Etelä-Pohjanmaan matkailustrategiassa 2020–2028 toimenpiteet kohdistuvat erityisesti matkailualan yritysten kansainvälistymisvalmiuksien parantamiseen, suuralueyhteistyön vahvistamiseen ja kohdemarkkinoiden valintaan sekä kohderyhmien määrittelyyn. Strategia on toteutettu Seinäjoen ammattikorkeakoulun johdolla osallistaen laajan joukon maakunnan toimijoita. Maakunnan ensisijaisena kohderyhmänä ovat kotimaiset matkailijat, mutta kansainvälistymisen edistämiseksi tehdään jatkuvasti työtä. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2020)

Kunnilla on omia tai yhteistyössä tehtyjä kotoutumisohjelmia, ja kansainvälistyminen näkyy kuntien erilaisissa toimintaohjelmissa. Vuoden 2025 alusta voimaan astuvan uuden kotoutumislain myötä, jokaisella kunnalla tulisi olla kotoutumisohjelma. Kuntien ja kaupunkien strategioista on koottu alle tähän toimintaohjelmaan keskeisesti liittyvät asiat.

Alajärven kaupungin strategiassa 2022–2025 on päämääriä työvoiman saatavuuden edistämiseen työ- ja opiskeluperäisen maahanmuuton kautta ja maahanmuuttajien kotoutuminen. Kansainvälisten opiskelijoiden määrää kaupungin yrityksissä halutaan lisätä. Tavoitteita on lisäksi vienninedistämiseen ja ystävyyskaupunkitoiminnan aktivoimiseen sekä kansainväliseen verkostoitumiseen. (Alajärven kaupunki 2022)

Isojoen kunnan strategiassa 2020–2029 korostetaan, että kaikki asukkaat ovat tärkeitä ja tervetulleita. Yhtenä toimenpiteenä tämän tavoitteen saavuttamiseksi mainitaan työperäisen maahanmuuton edistäminen sekä maahanmuuttajille tarjottavien tukipalveluiden kattavuuden varmistaminen. (Isojoen kunta 2020)

Isonkyrön kuntastrategiassa 2030 kansainvälisyys otetaan huomioon varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa. Lisäksi strategia painottaa yhteistyötä eri tahojen kanssa osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi, hyödyntäen työperäisen maahanmuuton mahdollisuuksia. (Isonkyrön kunta)

Kauhavan kaupungin strategian (2030) Pito- ja vetovoimainen Kauhava -osiossa nostetaan esille seuraavia toimenpiteitä: elinkeinoelämän kansainvälistymisen edistäminen, työperäisen maahanmuuton edistäminen ja maahanmuuttajien kotoutuminen ja työhönopastus. Perheystävällinen Kauhava -osiossa toimenpiteenä on maahanmuuttajien lasten kotoutumisen ja oppimismahdollisuuksien tukeminen sekä kansainvälistymispolku varhaiskasvatuksesta alkaen. Lisäksi Osaava ja tehokas Kauhava -osiossa toimenpiteenä on moni- ja selkokielisen tiedotuksen kehittäminen. (Kauhavan kaupunki 2023)

Kurikan kaupungin strategiassa 2023–2027 kansainvälisyys näkyy tavoitteena vahvistaa yritysten elinvoimaa muun muassa kansainvälisen rekrytoinnin avulla, kuntalaisten hyvinvoinnin tukemisena kotouttamispalveluiden kautta sekä kansainvälisen yhteistyön ja kansainvälisyyskasvatuksen edistämisenä (Kurikan kaupunki 2023).

Lappajärven kuntastrategiassa (2025) on tavoitteita maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen, kuten panostamista valmistavaan opetukseen ja suomen kielen opetukseen. Strategiassa on myös toimenpiteitä liittyen Kraaterijärven Geopark -statukseen ja siihen liittyviin kansainvälisiin verkostoihin. (Lappajärven kunta 2023)

Maakuntakeskus Seinäjoen kaupunkistrategiassa 2022–2029 tavoitteita on asetettu kotoutumisen edistämiseksi ja aktiiviselle toiminnalle kansainvälisissä verkostoissa. Strategiassa näkyy myös kansainvälisten opiskelijoiden määrän kasvun huomiointi ja koulutuksen kansainvälistymisen tukeminen. (Seinäjoen kaupunki 2022)

Teuvan kuntastrategiassa 2021–2025 yritysten kasvun ja verkostoitumisen tavoitetta tuetaan esimerkiksi etsimällä ratkaisuja työvoimapulaan ja työvoiman saatavuuteen työperäisestä maahanmuutosta (Teuvan kunta 2022).

Vimpelin kuntastrategiassa 2022–2025 kansainvälistyminen näkyy elinkeinoelämässä osaavan työvoiman saatavuuden näkökulmasta ja koulutusosiossa lukion kansainvälistymisrekrytointina, lukion ja sivistystoimen kansainvälisenä yhteistyönä sekä maahanmuuttajien suomen kielen koulutuksina (Vimpelin kunta 2022).

2. Yritystoiminnan ja elinkeinoelämän

kansainvälistyminen

Tavoite 1.

Kansainvälistymiseen liittyvien neuvontapalveluiden tarjoaminen yrityksille on sujuvaa ja asiakaslähtöistä. Yhteistyön merkitystä korostetaan, jotta palvelut vastaavat yritysten tarpeita mahdollisimman hyvin ja ovat saavutettavia.

Toimenpiteet:

1. Eri toimijat, kuten kuntien elinkeinotoimet ja elinkeinoyhtiöt sekä työllisyysalueet, määrittelevät neuvontapalveluiden rajapinnan ja palveluiden sisällön. Näihin palveluihin voivat kuulua esimerkiksi yritysneuvonta, erilaisten tukimuotojen hakeminen, työvoimakoulutus sekä rekrytointipalvelut. Rajapinnan määrittely auttaa varmistamaan, että palvelut ovat yhtenäisiä ja vastaavat alueen erityistarpeita.
2. Jatketaan yhteisten koulutuksien ja työpajojen järjestämistä yrityksille, joissa eri toimijat voivat esitellä palvelujaan ja opastaa yrityksiä kansainvälistymiseen liittyvissä kysymyksissä.
3. Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevat työllisyysalueet rakentavat yhteistyömallin ja hakevat synergiaetuja voidakseen palvella yrityksiä entistä paremmin kansainvälisyyskysymyksissä.

Tavoite 2.

Panostetaan osaajien ja osaamisen kehittämiseen. Varmistetaan, että Etelä-Pohjanmaalla on riittävästi korkeatasoista osaamista vastaamaan yritysten kansainvälisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Toimenpiteet:

1. Kannustetaan eteläpohjalaisia yrityksiä tarttumaan ensimmäisen kansainvälisen harjoittelijan rekrytointiin.
2. Maakunnan oppilaitokset tarjoavat yrityksille perusteellisen perehdytyspohjan, mikä madaltaa kynnystä harjoittelijayhteistyöhön. Perehdytyspohjassa voisi olla esimerkiksi suomalaisen työelämäkulttuurin sisältöjä englanniksi.

3. Palveluiden tarjoamisessa otetaan erityisesti huomioon toimihenkilö- ja työnjohtotaso, jotka vastaavat perehdytyksestä ja rekrytoinnista.

Tavoite 3.

Keskitytään viestimään Etelä-Pohjanmaan vahvuuksista. Tuodaan esiin alueen monimuotoisuus ja kansainväliset saavutukset tarinankerronnan keinoin.

Toimenpiteet:

1. Tarinankerrontaa kehitetään entistä positiivisemmaksi ja painotetaan maakunnan jo olemassa olevia vahvuuksia. Jaetaan samaistuttavia tarinoita ja esimerkkejä onnistuneista tapauksista. Jatketaan kampanjoita, johon osallistuvat julkiset toimijat, maakunnan yritykset ja vaikuttajat.
2. Normalisoidaan kaksi- tai monikielisyyttä viestinnässä ja kannustetaan hyödyntämään helppokäyttöisiä digitaalisia palveluita (esim. käännöspalvelut).
3. Etelä-Pohjanmaa profiloituu ruokaviennin kansalliseksi veturiksi.

Mittarit:

- Niiden yritysten osuus, joilla on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla (%). (Etelä-Pohjanmaan pk-yritysbarometri)
- Niiden yritysten osuus, jotka ovat käyttäneet kansainvälistymiseen liittyviä palveluita (%). (Etelä-Pohjanmaan pk-yritysbarometri)
- Business Finlandin myöntämä ja maksama rahoitus Etelä-Pohjanmaalla (Business Finland)

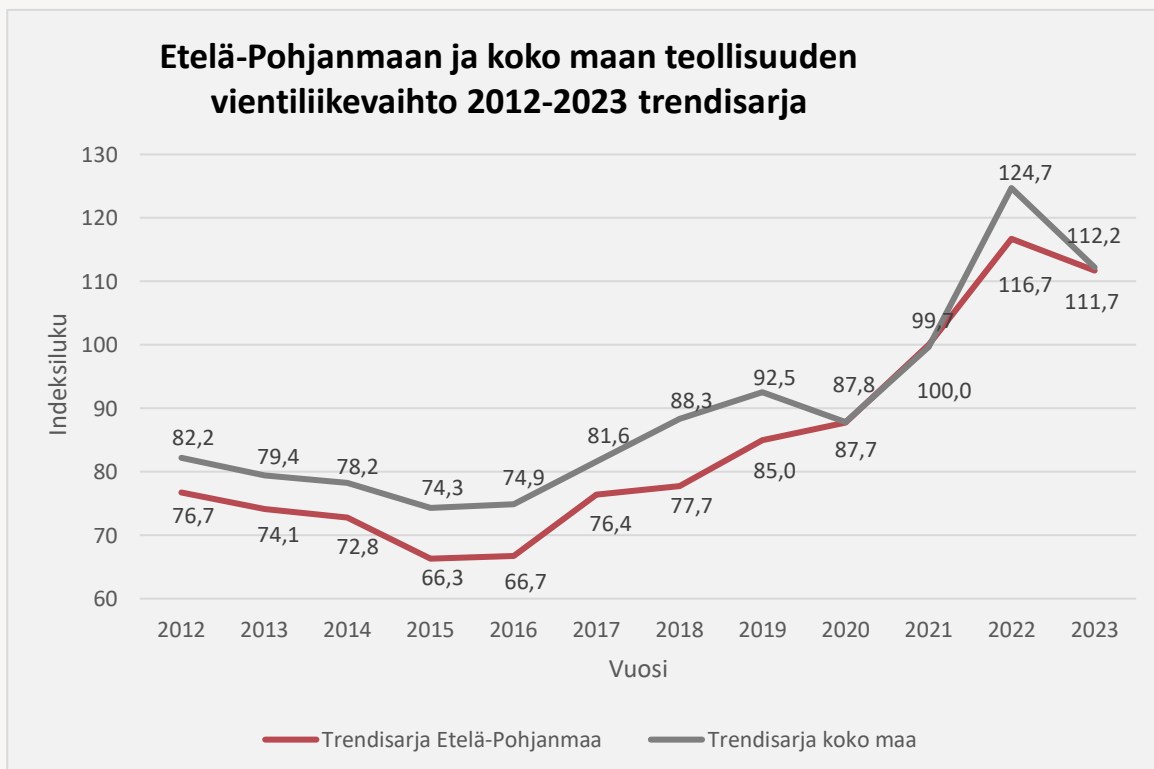
2.1. Viennin kehitys

Vuonna 2022 maakunnan viennin kokonaisarvo oli 843 miljoonaa euroa ja tuonnin kokonaisarvo 942 miljoonaa euroa. Maakuntien välisessä vertailussa Etelä-Pohjanmaa oli viennin kokonaisarvon suhteen sijalla 16 ja tuonnin kokonaisarvon suhteen sijalla 14. (Tulli 2023). Etelä-Pohjanmaalla born global -ajattelu jää usein näkymättömäksi, sillä yritykset aloittavat ensin toimintansa Pohjoismaissa, erityisesti Ruotsissa, ja laajentavat siitä vähitellen muihin maihin. Etelä-Pohjanmaan pk-yritysbarometri (Etelä-Pohjanmaan yrittäjät 2024) antaa yleiskuvaa pk-yritysten kansainvälisestä toiminnasta. Syksyn 2024 barometrin mukaan kansainvälistyminen suuntautuu eniten pohjoismaihin (68 %), jonka

jälkeen tulevat muut EU-maat. On tärkeää kannustaa yrittäjiä myös rohkeisiin kokeiluihin.

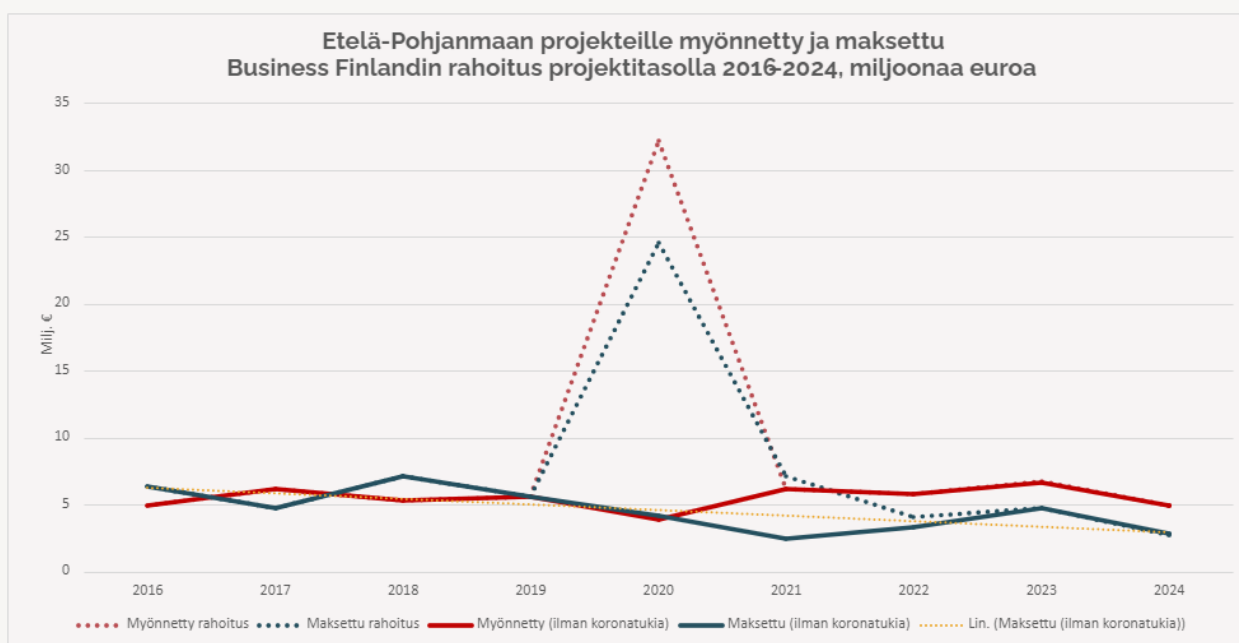
Maakunnassa, jossa yritykset ovat usein alihankintapainotteisia, vientieurojen määrän kasvattaminen on yleensä vaikeaa. Maakunnassa on paljon välillistä vientiä, jossa paikalliset yritykset toimittavat tuotteitaan, osia tai komponentteja kotimaisille suuremmille yrityksille, jotka puolestaan vievät ne eteenpäin kansainvälisille markkinoille. Tästä huolimatta Etelä-Pohjanmaan pk-yritysbarometrin (syksy 2024) mukaan vientiä harjoittavien yritysten määrä on nousussa, 22 prosenttia vastaajista harjoittaa jotakin vientitoimintaa. Koko maan keskiarvo on 24 %.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on vaikuttanut merkittävästi Suomen vientiin. Sodan seurauksena Suomi on asettanut Venäjälle pakotteita, ja vienti Venäjälle on loppunut lähes kokonaan, mikä on ollut monille yrityksille vakava takaisku. Etelä-Pohjanmaalla erityisesti elintarvike- ja metalliteollisuus ovat joutuneet sopeutumaan muuttuneeseen tilanteeseen ja etsimään korvaavia vientimarkkinoita. Vaikutukset ovat kuitenkin keskimäärin pieniä, vaikkakin yksittäiselle yritykselle ne saattavat olla merkittäviä. Lisäksi yritykset ovat kohdanneet välillisiä ongelmia, kuten raaka-aine- ja komponenttipulaa sekä häiriöitä toimitusketjuissa.

Taulukko 1. Viennin kehitys Etelä-Pohjanmaalla ja koko maassa, teollisuuden vientiliikevaihdon trendisarja 2013–2023 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023).

Business Finlandin rahoitus on tukea ja lainaa, jota voidaan myöntää yrityksille ja organisaatioille innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen ja kasvun edistämiseksi. Etelä-Pohjanmaalle maksettu rahoitus on tarkastelujaksolla 2016–2024 loivasti vähenevä. Taulukosta 2. on nähtävissä selkeästi suuret koronatuot, joita maksettiin vuonna 2020. Business Finland liiketoiminnan kehitysrahoitus häiriötilanteissa oli tarkoitettu Suomessa toimiville pk-yrityksille, joilla on 6–250 työntekijää ja joiden liiketoiminta kärsi koronavirustilanteesta. Rahoituksen avulla yritys pystyi kehittämään uusia tuotteita tai toimintatapoja. (Business Finland 2024)

Taulukko 2. Business Finlandin myöntämä ja maksama rahoitus Etelä-Pohjanmaalla projektitasolla vuosittain 2016–2024, koronatuilla ja ilman.

Etelä-Pohjanmaan pk-yritysbarometrin (syksy 2024) mukaan 93 % eteläpohjalaisista yrityksistä ei ole käyttänyt kansainvälistymiseen liittyviä palveluja. On tärkeää tiedottaa, että apua on saatavilla, niin maksullisena kuin maksuttomana. Kansainväliset harjoittelijat ja työntekijät voivat tarjota oman osaamisensa lisäksi myös kielitaidon ja kulttuurin tuntemisen. Työntekijä voi esimerkiksi helpottaa viennin aloittamista omaan lähtömaahansa tai maahan, jonka kieltä osaa. Viennin edistämistä voidaan tukea myös pehmeiden arvojen kautta. Kulttuuri tarjoaa tähän monipuolisia tapoja, kuten näyttelyitä tai tapahtumia. Myös kansainvälisten osaajien omat verkostot edistävät alueen vientiyritysten määrän kasvua ja opiskelijoiden työllistymistä paikallisiin yrityksiin. Tämä luo mahdollisuuksia laajentua uusille markkinoille. Yritykset saattavat kohdata kuitenkin käytännön haasteita, kuten kielitaito-ongelmia, työntekijöiden liikkumisvaikeuksia ja hankaluuksia sopivan asumisratkaisun osalta.

Yksi konkreettinen esimerkki uusista avauksista on Seinäjoki-vetoinen kansallinen ryhmähanke, jonka tavoitteena on vauhdittaa ruokavientiä. "Suomalaiset Innokaupungit ja alueet vauhdittamassa ruokaratkaisujen vientiä" -nimisen hankekokonaisuuden kärkitavoitteena on rakentaa alueiden välinen, tiivis verkosto "Finnish Food Cities and Regions". Verkoston tarkoitus on tukea ja rohkaista suomalaisia ruokaketjussa toimivia yrityksiä panostamaan viennin kasvuun sekä kansainvälistymiseen. (Into Seinäjoki 2024)

2.2. Kansainvälinen osaaminen ja rekrytointi

Kansainvälisten opiskelijoiden määrä on kasvanut nopeasti Etelä-Pohjanmaalla, mikä on lisännyt maakunnan kansainvälistymistä ja monikulttuurista osaamista. Vaikka tämä kehitys tarjoaa alueelle uusia mahdollisuuksia, se on myös korostanut ongelmia erityisesti työharjoittelupaikkojen saamisessa. Paikallisten yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä on vahvistettu, ja erilaisia ratkaisuja etsitään helpottamaan tilannetta. Näiden toimien tavoitteena on helpottaa opiskelijoiden työllistymistä ja tukea alueen elinkeinoelämän kansainvälistymistä. Esimerkiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on ollut käytössä kokeilu, jossa kansainvälinen opiskelija lähtee työharjoitteluun yhdessä suomalaisen opiskelijan kanssa (tandemharjoittelu). Lisäksi Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedussa on tarjolla työpaikoille työpaikkaohjaajakoulutuksena Monikulttuurisuusosaaminen ohjauksessa - verkkokoulutus, joka vahvistaa eri kulttuurista tulevien opiskelijoiden työelämässä oppimisen ohjausta. Henkilöstön kouluttaminen ennen kansainvälisten osaajien saapumista vähentää ennakkoluuloja lisäämällä monikulttuurista ymmärrystä, ja uusien työntekijöiden perehdyttämistä voidaan helpottaa käyttämällä selkokieltä.

Maakunnan oppilaitokset voisivat tarjota yrityksille perusteellisen perehdytyspohjan, mikä madaltaisi kynnystä yhteistyöhön. Perehdytyspohjaan voisi sisältyä esimerkiksi suomalaisen työelämäkulttuurin perustietoja, joita yritykset muokkaisivat sopimaan omaan tarkoitukseensa. Palveluiden tarjoamisessa tulisi ottaa huomioon erityisesti toimihenkilötaso ja työjohtotaso, jotka vastaavat perehdytyksestä ja rekrytoinnista. Jatkossa tulisi suunnata kehittämistyötä edelleen tämän asiakokonaisuuden parantamiseksi.

Etelä-Pohjanmaalla tehdään paljon sen eteen, että maakunnan kansainvälistyminen vahvistuisi monella eri tasolla. Toimia on syytä tehdä myös sen eteen, että maakunnan onnistumisista viestitään. Konkreettiset esimerkit ovat

tässä avainasemassa. Esimerkiksi haastattelemalla yrityksiä ja keräämällä todellisia tapausesimerkkejä voidaan havainnollistaa asioita selkeästi. Positiivisten esimerkkien tuominen esiin ja yhteistyö elinkeinotoimijoiden välillä kunnissa ja kaikilla tasoilla on ratkaisevaa kansainvälisen yrityskentän laajentamiseksi. Innostuksen ja palon syttyminen on keskeistä. Ilman kasvun intoa menestyminen on vaikeaa. Hyvä esimerkki jo tehdystä kampanjasta on Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen koordinoima Minun Etelä-Pohjanmaani -videokampanja. Kampanjan tavoitteena oli luoda positiivinen mielikuva maakunnasta ja houkutellessa työperäistä maahanmuuttoa. Videoilla on mukana kaksi työnantajatarinaa sekä viisi henkilötarinaa.

Etelä-Pohjanmaalla eri toimijat ovat keskenään hyvin laajasti verkottuneita ja toimivat tiiviissä yhteistyössä. TeamFinland-toiminta sekä Etelä-Pohjanmaan yrityspalveluverkosto ovat hyviä esimerkkejä tästä. Team Finland on valtakunnallinen yritysten julkisten kansainvälistymispalveluiden verkosto, johon kuuluvat mm. Tekes, Finpro ja Finnvera. Team Finland Etelä-Pohjanmaa on alueellinen Team Finlandin toimintaa tukeva yhteistyöverkosto. Verkosto koordinoi kansainvälisiä tapahtumia Etelä-Pohjanmaalla ja jakaa tietoa niin alueellisista kuin valtakunnallisistakin kansainvälistymismahdollisuuksista.

Työ- ja elinkeinopalvelut murroksessa

Työ- ja elinkeinopalveluiden järjestäminen siirtyy kuntien vastuulle vuoden 2024 loppuun mennessä osana valtakunnallista uudistusta. Etelä-Pohjanmaalle muodostetaan kolme työllisyysaluetta. Seinäjoki, Ilmajoki ja Isokyrö muodostavat työllisyysalueen nimeltään TyöLakeus, jonka vastuukuntana toimii Seinäjoki. Lisäksi muodostetaan kaksi kuntayhtymää. Suupohjan koulutus- ja työllisyyskuntayhtymän muodostavat Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Kristiinankaupunki, Kurikka ja Teuva. Kymppi-työllisyysalueen kuntayhtymään kuuluvat kymmenen kuntaa; Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Kauhava, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli ja Ähtäri.

Uudistuksen tarkoituksena on tuoda palvelut lähemmäksi paikallisia tarpeita ja parantaa palvelujen saavutettavuutta. Kunnat vastaavat jatkossa työllisyyspalveluista, mikä mahdollistaa paremman yhteistyön paikallisten yritysten ja työnhakijoiden välillä. TE-palveluiden siirto kuntiin mahdollistaa joustavammat ja kohdennetummat kansainvälistymispalvelut, jotka vastaavat paremmin paikallisten yritysten ja työnhakijoiden tarpeisiin. Tämä voi auttaa edistämään alueellista talouskasvua ja lisäämään kansainvälistä kilpailukykyä.

Uudistuksella on useita potentiaalisia etuja elinkeinoelämän kansainvälistymiseen, kuten:

- paikallistuntemus, jolloin voidaan tarjota tehokkaampia palveluja kansainvälistymistä tarvitseville yrityksille sekä kohtauttaa kansainvälinen osaaja ja yritys,
- tiiviimpi yhteistyö kansainvälistymistä edistävien organisaatioiden kanssa palvelujen kokonaisvaltaisen tuen parantamiseksi,
- räätälöityjen palvelujen kehittäminen, jotka tukevat paremmin maahanmuuttajien työllistymistä ja yrittäjyyttä.

Palvelujärjestelmän muuttuessa on tärkeää varmistaa, että yritykset saavat edelleen tarvitsemansa palvelut. Kuntien tehtävänä on varmistaa tilannekuvan jakaminen eri toimijoiden välillä. Kuntien ja valtion välisen yhteistyön sujuvuus ja palveluiden yhteensovittaminen on tärkeää, jotta palvelurakenne on yrityksille selkeä. Myös rajapinta työllisyysalueiden ja elinkeinoyhtiöiden sekä kuntien elinkeinotoimen välillä on syytä määritellä tarkasti.

On tärkeää huomioida myös valtakunnalliset palvelut, jotta päällekkäisiltä tekemisiltä vältyttäisiin. Osana Talent Boost -ohjelmaa on luotu Work in Finland -sivusto. Work in Finland on Business Finlandin ja KEHA-keskuksen (ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus) yhteinen työvoiman, maahanmuuton ja osaajien houkuttelun palvelukokonaisuus. Palvelukokonaisuus käynnistyy täydessä laajuudessaan samaan aikaan kun työllisyysalueet aloittavat toimintansa vuoden 2025 alussa. Work in Finland auttaa yrityksiä, työllisyysalueita ja muita julkisia toimijoita houkuttelemaan ja palkkaamaan kansainvälisiä osaajia. Palvelukokonaisuus auttaa myös kansainvälisiä opiskelijoita työllistymään Suomessa sekä parantaa työnantajien valmiuksia kansainvälisiin rekrytointeihin. ELY-keskukset toimivat kansainvälisen rekrytoinnin Work in Finland -palveluiden alueellisena yhteystahona. Viestintää palveluista tehdään yrityksille monikanavaisesti ja sidosryhmätyötä hyödyntäen. On tärkeää, että palveluiden tunnettuus maakunnassa kasvaisi.

3. Kansainvälinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä kansainvälistyvä koulutus

Tavoite 1.

Etelä-Pohjanmaalla on useita kansainvälisesti vetovoimisia TKI-kärkiä.

Toimenpiteet:

1. Vahvistetaan kansainvälisiä TKI-panostuksia älykkään erikoistumisen kärkiin, jotka määritellään Etelä-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiassa.
2. Toimitaan edelleen aktiivisesti olemassa olevissa kansainvälisissä verkostoissa sekä haetaan uusia kumppanuuksia tarpeen mukaan.
3. Toimitaan aktiivisesti maakunnalle tärkeissä kansainvälisissä TKI-aloitteissa, esimerkiksi EU:n missioissa sekä harkitaan liittymistä uusiin. Missiot ovat Horisontti Eurooppa -ohjelman osana toteutettuja toimia yhteiskunnallisten ja ympäristöhaasteiden parissa.

Tavoite 2.

Etelä-Pohjanmaalla on aktiivinen kansainvälisen toiminnan osaamisen keskittymä, jossa on riittävät resurssit maakunnallisen verkoston ylläpitämiseen ja kehittämiseen myös hankkeiden ulkopuolella.

Toimenpiteet:

1. Järjestetään säännöllisiä koulutuksia kansainvälisen toiminnan osaamisen kehittämiseksi, esimerkiksi hankekirjoitukseen, kieli- ja kulttuuritietoisuuteen tai verkostoitumiseen.
2. Lisätään entisestään toimijoiden määrää, jotka osallistuvat kansainväliseen TKI-toimintaan sekä laajennetaan tätä toimintaa uusille aloille.

3. Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisen Excellence Forumin uusi toimintapa jäsenyyty ja vakiintuu. Excellence Forum järjestää vuosittain kaksi avointa tilaisuutta.

Tavoite 3.

Eteläpohjalaiset kunnat vahvistavat osaamistaan kansainväliseen kehittämisen- ja yhteistyöhön ja tunnistavat sen tuoman lisäarvon.

Toimenpiteet:

1. Tuodaan esille kansainvälisen TKI-toiminnan hyödyt ja mahdollisuudet sekä kannustetaan hankehakuihin.
2. Osaamista kansainväliseen TKI-toimintaan hankitaan tai sitä vahvistetaan - pienemmät kunnat yhteistyössä keskenään tai keskuskaupungin kanssa.

Tavoite 4.

Kansainväliset opiskelijat ovat pysyvästi osa eteläpohjalaista työelämää ja yhteiskuntaa.

Toimenpiteet:

1. Kansainväliset opiskelijat otetaan entistä aktiivisemmin mukaan erilaisiin TKI-hankkeisiin ja kehittämistoimintaan, jolloin he pääsevät paremmin osaksi suomalaista työelämää.
2. Monimuotoisen englanninkielisen opetuksen määrää lisätään eri koulutusaloilla ja -asteilla (varhaiskasvatus, perusopetus, lukio, ammatillinen koulutus, korkeakoulutus).

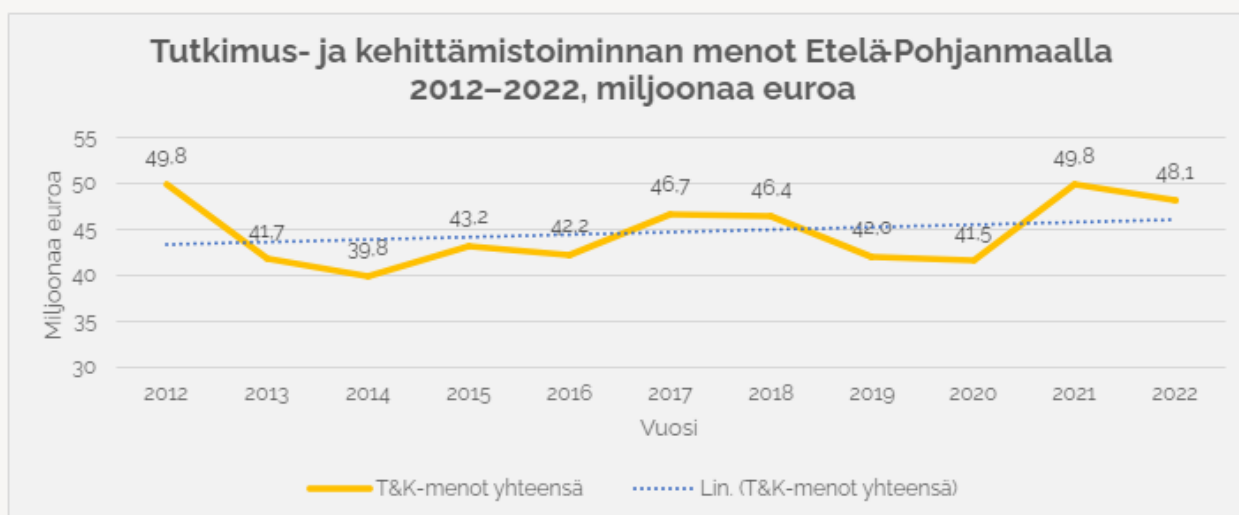
Mittarit:

- Kansainvälisen TKI-luonteisen rahoituksen määrä EU:n ohjelmakausittain (€), prosentuaalinen muutos ja koordinoitujen hankkeiden määrä (eteläpohjalainen pääpartnerina). (Etelä-Pohjanmaan liitto)
- Kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrä ja suoritettut tutkinnot Seinäjoen ammattikorkeakoulussa ja työllistyminen Suomeen. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu)

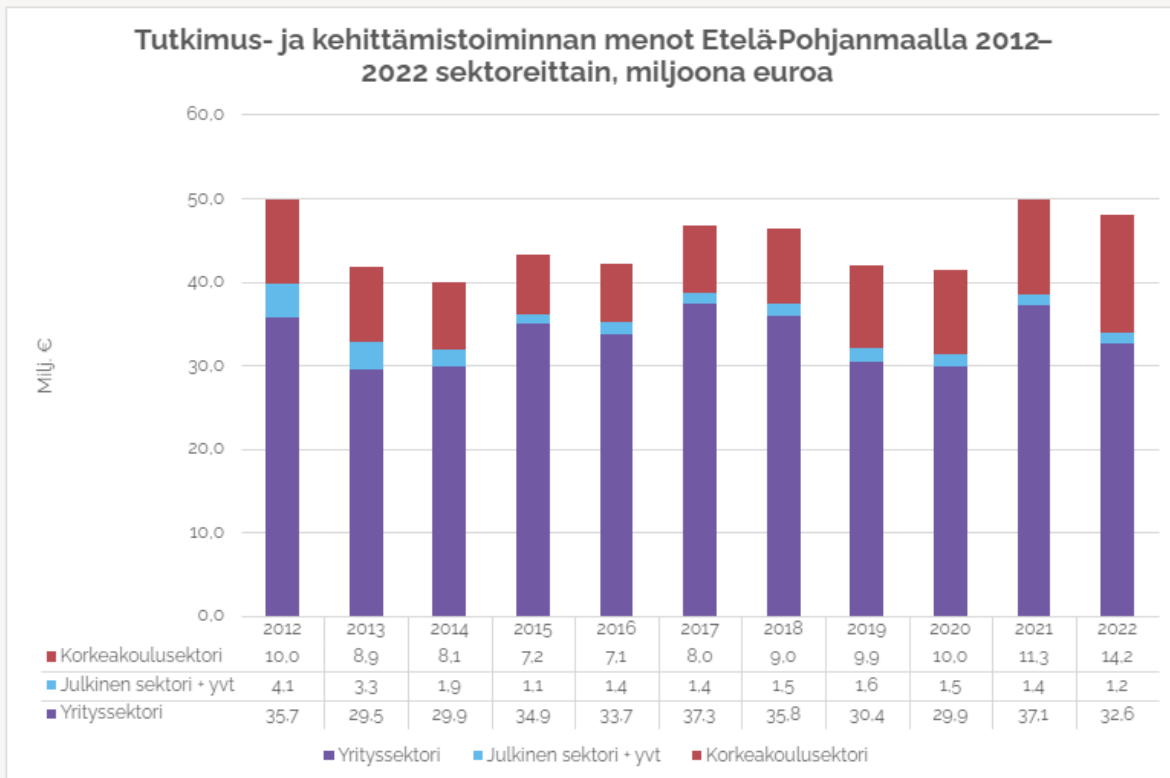
3.1. Kansainvälinen TKI-toiminta

Tutkimus on luonteeltaan kansainvälistä ja muodostaa perustan innovaatioille, koulutukselle ja kehitykselle. Innovatiiviset ratkaisut syntyvät nykyään globaalisti, ja niiden syntyminen edellyttää rohkeita avauksia sekä uusia toimintaympäristöjä. Moniammatillinen lähestymistapa on avainasemassa kansainvälisessä toimintaympäristössä. Kehityksen vauhti ja luonne vaihtelevat organisaatioista ja yrityksistä riippuen. Kehitys voi olla nopeaa tai hidasta, lyhyt- tai pitkäjänteistä ja monitasoista, eri organisaatioille eri tavoin merkityksellistä. Kehittäminen voi myös sisältää ongelmien tunnistamista ja niiden ratkaisemista.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ovat hieman kasvaneet Etelä-Pohjanmaalla lineaarisesti viimeisen kymmenen vuoden ajalla vaikkakin vuosien välillä on vaihtelua (taulukko 3). Kasvaneet T&K-menot viittaavat siihen, että alueella panostetaan tulevaisuuden kilpailukykyyn ja uuden tiedon kehittämiseen. Kansainvälisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen hankkiminen on kasvava trendi. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot sektoreittain kertovat, että julkisen sektorin menot ovat Etelä-Pohjanmaalla vähäiset (taulukko 4). Haasteena on erityisesti julkisen ja korkeakoulujen TK-rahoituksen vähäinen määrä. (Tilastokeskus 2023)

Taulukko 3. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot Etelä-Pohjanmaalla 2012–2022.

Taulukko 4. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot Etelä-Pohjanmaalla 2012–2022 sektoreittain.

Etelä-Pohjanmaalla on useita kansainväliseen TKI-toimintaan osallistuvia organisaatioita. Seinäjoen ammattikorkeakoulu on aktiivinen toimija, joka on pystynyt hankkimaan esimerkiksi haastavaa EU:n Horisontti-rahoitusta. Lisäksi aktiivisia toimijoita ovat esimerkiksi Into Seinäjoki, Järvi-Pohjanmaan yrityspalvelut, Seinäjoen yliopistokeskus ja Thermopolis Oy. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu on aktiivinen Erasmus+ -rahoitusohjelman kehittämishankkeissa. Myös Etelä-Pohjanmaan liitto on menestynyt esimerkiksi Interreg Europe -rahoituksen kotiuttamisessa. Seinäjoen kaupunki on lisännyt resursseja TKI-toiminnan tukipalveluihin hankkimaan mm. kansainvälistä rahoitusta. Myös Kurikan kaupungilla toimii hankeasiantuntija.

Vaikka kansainvälisen TKI-rahoituksen saanti on työlästä ja kilpailu siitä on kovaa, eteläpohjalaiset toimijat ovat kyenneet hankkimaan hankerahoitusta kiitettävästi. Tässä on auttanut suuresti yhteistyö maakunnan sisällä sekä aktiivinen toimiminen kansainvälisissä verkostoissa. EU:n edellisellä ohjelmakaudella 2014–2020 kansainvälisten TKI-hankkeiden kautta Etelä-Pohjanmaalle on myönnetty yli 16 miljoonaa euroa sisältäen ohjelma-, kansallisen ja omarahoituksen (taulukko 5). Hankkeita kirjattiin 102 ja niiden keskimääräinen hankekohtainen kokonaisrahoitus oli 160 947 euroa/hanke. Keskeisiä toimijoita olivat Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Seinäjoen yliopistokeskus,

Thermopolis Oy, ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Suomen metsäkeskus, Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelut, Into Seinäjoki ja Etelä-Pohjanmaan liitto. Lisäksi maakunnan yrityksiä on ollut mukana Horisontti 2020 -hankkeissa.

Ohjelmakausi 2014–2020	€
COSME	79 095
Erasmus+	1 925 386
EU Commission	828 789
HEI ICI	206 805
Horizon 2020	3 866 717
Interreg Baltic Sea Region	2 899 141
Interreg Botnia Atlantica	3 243 889
Interreg Central Baltic	245 790
Interreg Europe	3 022 976
Nordplus	48 015
Vetenskapsrådet	50 000
Yhteensä:	16 416 603

Taulukko 5. Etelä-Pohjanmaalle myönnetty TKI-luonteinen hankerahoitus vuosina 2014–2020 (Etelä-Pohjanmaan liitto).

Kuluvalla ohjelmakaudella 2021–2027 eteläpohjalaisia toimijoita on mukana tähän mennessä 38 hankkeessa (tilanne elokuussa 2024), ja niiden keskimääräinen hankekohtainen kokonaisrahoitus on 228 942 euroa/hanke. Rahoitusta on myönnetty kokonaisuudessaan noin 8,7 miljoonaa euroa (taulukko 6). Hankkeiden määrä sekä saatu kokonaisrahoitus ohjelmakauden loppuun mennessä arvioidaan jäävän pienemmäksi kuin edellisellä ohjelmakaudella. Syitä on varmasti useita, mutta tärkeimpinä nähdään se, että nykyisellä ohjelmakaudella maakunnalle merkityt rakennerahastovarot ovat olleet suuremmat kuin koskaan. Toimijat ovat myös panostaneet rahoituksen hyödyntämiseen. Etelä-Pohjanmaalla EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoitusta on käytettävissä koko ohjelmakaudelle 2021–2027 112,9 miljoonaa euroa. Edellisellä kaudella 2014–2020 rahoituksen määrä oli 37 miljoonaa euroa. Rahoitukseen kuuluvat Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), Euroopan sosiaalirahaston (ESR+) varat kuten myös Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (Just Transition Fund, JTF). JTF-rahasto on uusi ja sen toimet kytkeytyvät maakunnan hallittuun luopumiseen energiaturpeen

käytöstä. JTF:n tuella luodaan uusia ja korvaavia työpaikkoja ja monipuolistetaan alueen elinkeinorakennetta. Vaikka kansainvälisen TKI-rahoituksen määrä on jäämässä alle edelliskauden, voidaan olla tyytyväisiä siihen, että toimijajoukko on monipuolistunut. Uusina toimijoina ovat esimerkiksi Seinäjoen kaupunki, Kehittämisyhdistys Liiveri ry sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue.

Ohjelmakausi 2021–2027 (8/2024 asti)	€
EIT Food	35 913
EIT Higher Education Institutions (HEI)	264 085
Erasmus+	2 229 487
Horizon Europe	2 268 804
I3-Interregional Innovation Investments	311 000
Interreg Aurora	671 991
Interreg Baltic Sea Region	801 505
Interreg Europe	2 117 007
Yhteensä:	8 699 792

Taulukko 6. Etelä-Pohjanmaalle myönnetty TKI-luonteinen hankerahoitus vuosina 2021–2027 (Etelä-Pohjanmaan liitto).

3.2. Kansainväliset verkostot vahvistavat TKI-toimintaa

Suuret kansainväliset tapahtumat, kuten Seinäjoella kesällä 2024 järjestetty ERIAFF-verkoston (European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry) vuosikonferenssi, sekä erilaiset pienemmät tilaisuudet, kuten hankkeiden tai verkostojen kokoukset, ovat osoittautuneet tehokkaiksi foorumeiksi, joista maakunnan TKI-toimijat hyötyvät. Kansainvälisissä verkostoissa toimitaan aktiivisesti. Verkostoja on eri teemoissa, esimerkiksi elintarvikeala (ERIAFF, Smart Specialisation -työskentelyryhmät), terveysteknologia (eHealth for Regions, ECHalliance) ja digitalisaation edistäminen (ERNACT) sekä erityisesti koulutustoimijoilla on kahdenkeskisiä kumppanuuksia ympäri maailman. Lisäksi kunnilla ja maakunnan liitolla on ystävyyskuntia ja -alueita. Alle on lueteltu muutamia maakunnan kannalta

tärkeimpiä verkostoja, joihin kuuluu useampia toimijoita maakunnasta tai jotka palvelevat koko maakunnan toimijoita.

Länsi-Suomen Eurooppa-toimisto (West Finland European Office, WFEO) on Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Satakunnan maakuntien liittojen ylläpitämä yhteinen toimisto Brysselissä. Toimiston tehtäviin kuuluvat edunvalvonta, erilaiset toimeksiannot, hanketuki ja tiedottaminen. Toimisto kuuluu lisäksi eurooppalaisten alueiden Brysselin toimistojen ERRIN-verkostoon (European Regions Research and Innovation Network).

Merenkurkun neuvosto on Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien sekä Ruotsin Västerbottenin ja Västernorrlandin maakuntien pohjoismainen, raja-alueellinen yhteistyöfoorumi. Merenkurkun neuvostoon kuuluvat jäseninä Etelä-Pohjanmaan liitto sekä Seinäjoen ja Kurikan kaupungit. Lisäksi organisaatiojäsentenä ovat Into Seinäjoki ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Merenkurkun neuvosto muuttui yhdistyksestä juridiseksi toimielimeksi vuoden 2020 lopussa, kun Merenkurkun neuvosto EAYY (Eurooppalainen alueellisen yhteistyön yhtymä) aloitti toimintansa. EAYY on EU:n oma oikeudellinen väline raja-alueellista yhteistoimintaa varten. Euroopassa on tällä hetkellä 70 EAYY:tä. Merenkurkun neuvoston toiminta on laajentunut merkittävästi viimeisten vuosien aikana, ja se saanut useita uusia organisaatiojäsentiä. Lisäksi EAYY-status antaa neuvostolle mahdollisuuden kehittää ja vahvistaa aluetta valtionrajan ylittävien yhteistyöhankkeiden avulla.

Kansainvälinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta edellyttää osaamista ja asiantuntemusta. Tarvitaan lisää koulutusta TKI-toiminnassa ja hankekirjoittamisessa. Jatkossa tulisi tunnistaa myös uusia aktiivisia toimijoita, jotka kykenevät menestymään kansainvälisellä kentällä. Esimerkiksi Luova Eurooppa -rahoitusohjelmassa olisi kulttuurin ja luovan alojen toimijoille hyviä rahoitusmahdollisuuksia.

On tärkeää tunnistaa houkuttelevat TKI-kohteet, jotka voivat toimia vetovoimatekijöinä sekä kotimaassa että ulkomailla. Esimerkkejä tällaisista keskittymistä ovat ruoka-ala ja tiettyjen teknologisten alojen erityisosaaminen, jotka voidaan löytää alueen erityisistä vahvuuksista (Älykkään erikoistumisen strategia). Kansainvälisyys on olennainen osa tutkimustyötä, ja siihen sisältyy näkökulma verkostoihin sekä mahdollisuus vertailuun. On tärkeää, että esimerkiksi tutkimustuloksia syntyy paikallisesti ja niitä levitetään kansainvälisesti. Ilman alueen panostusta meille tärkeisiin kohteisiin, niiden herättämä kiinnostus alueen ulkopuolella saattaa jäädä vähäiseksi. Seinäjoen yliopistokeskus sekä Epanet-professuuriverkosto ja sen tutkimusryhmät ovat tärkeitä maakunnalle merkittävien tutkimustulosten synnyttäjiä.

Maakunnassa toimii Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisen Excellence Forum -verkosto, johon kuuluvat keskeiset tutkimus- kehittämis- ja koulutustoimijat. Verkoston tavoitteena on kansainvälisten TKI-hankkeiden saaminen maakuntaan ja hankerahoituksen kasvattaminen. Vuonna 2016 laaja joukko maakunnan toimijoita allekirjoitti ensimmäisen yhteistyöasiakirjan kansainvälisten hankkeiden saamiseksi Etelä-Pohjanmaalle. Työtä määriteltiin edistämään Excellence Forum. Sopimus uusittiin vuonna 2021, jolloin sisältöjä tarkistettiin. Verkosto toimi pitkään kokoustaen ja jakaen ajankohtaisia asioita keskenään. Vuonna 2022 verkosto päätti kokeilla uudenlaista toimintatapaa, jossa järjestetään yhteistyössä kaksi kertaa vuodessa ajankohtainen, kaikille avoin Excellence Forum -tapahtuma. Toimintatapaa on päätetty jatkaa toistaiseksi.

3.3. Ruokamaakunta edelläkävijänä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa

EU-rahoitus on merkittävä lähde TKI-toiminnalle. Ilmastonmuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen ovat todennäköisesti jatkossakin EU:n prioriteeteissa korkealla. Etelä-Pohjanmaa on profiloitunut ruokamaakunnaksi ja Euroopan ensimmäinen hiilineutraali ruokamaakunta voisi olla seuraava tavoite. Edelläkävijyys ilmastonmuutokseen sopeutumisessa toisi alueelle merkittävää osaamista ja ruuan tuotannon jatkumoa tulevaisuudessakin. Etelä-Pohjanmaan ilmasto- ja kiertotaloustiekartta (Etelä-Pohjanmaan liitto 2022a) toimii apuvälineenä maakunnan ilmastotyössä ja tukee erityisesti alueella toimivia julkisorganisaatioita saavuttamaan kansalliset ja kansainväliset ilmasto- ja kiertotaloustavoitteet. Tiekartassa on useita toimenpiteitä esimerkiksi maatalouteen ja ruoka-alaan liittyen. Etelä-Pohjanmaan liitossa valmistellaan tällä hetkellä lisäksi ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelmaa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu laatii erityistä ruoka-alan sopeutumissuunnitelmaa.

Nykyisellä rahoituskaudella EU:n Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan on luotu uusi konsepti – missiot. Missioilla tuodaan yhteen useita komission yksiköitä yhdeksän eri komissaarin vastuualueella tukemaan tutkimusta. Ratkaisuja haetaan mittaviin nykyaasteisiin. Missioalueet ovat ilmastonmuutokseen sopeutuminen, syöpä, terveet meret, rannikko- ja sisävedet, hiilineutraalit ja älykkäät kaupungit sekä maaperän terveys ja ruoka. Seinäjoen ammattikorkeakoulu on liittynyt maaperän terveys ja ruoka missioon. Missioihin liittyy tutkimus- ja innovointihankkeita, toimintapoliittisista ohjaustoimintaa ja lainsäädäntöaloitteita. Maakunnan TKI-toimijoiden sekä kuntien ja maakunnan

liiton olisi tulevaisuudessa tärkeää pohtia liittymistä missioihin, esimerkiksi ilmastonmuutoksen sopeutumisen missioon tai kaupunkien missioon. Missioihin osallistuminen vahvistaa kuntien ja maakuntien näkyvyyttä EU-tasolla ja ne voivat olla etulinjassa mukana kehittämässä ratkaisuja EU-tason isoihin kysymyksiin. (Euroopan komissio 2021)

Osoitus pitkään jatkuneesta verkostoyhteistyöstä ja osaamisen tasosta ruoka-alalla on myös se, että Euroopan komissio on nimennyt Etelä-Pohjanmaan alueelliseksi innovaatiolaaksoksi. Alueelliset innovaatiolaaksot eli Regional Innovation Valleys (RIVs) kokoavat yhteen innovatiiviset ja vähemmän innovatiiviset alueet. Etelä-Pohjanmaan nimitys linkittyy globaalin elintarviketurvan parantamiseen ja sen toivotaan entisestään vahvistavan alueellista innovaatioekosysteemiä.

3.4. Kansainvälistyvä koulutus

Englanninkielinen opetus osana suomenkielistä perusopetusta ja varhaiskasvatusta on tärkeää jo varhaiskasvatuksesta alkaen. Nykyisessä Etelä-Pohjanmaan perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2016) on nostettu valmiudet kansainväliseen toimintaan yhtenä käytänteitä tukevana teemana. Maakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman päivitykselle ei ole tällä hetkellä aikataulua ja se vaatii pohjalle kansallisen perusopetuksen opetussuunnitelman uudistamisen. Kun päivitys toteutuu, on tärkeää, että kansainvälisyyteen liittyviä teemoja, esimerkiksi kotikansainvälistymistä, pystytään nostamaan riittävällä tasolla myös perusopetukseen.

Kansainvälinen koulutustarjonta on lisääntynyt kaikilla koulutustoimijoilla. Lukioyhteistyön kautta kansainvälisten opiskelijoiden määrä on lisääntynyt myös toisen asteen koulutuksessa esimerkiksi Kurikassa ja Vimpelissä. Lukioyhteistyössä yritys järjestää opiskelijoille haastattelut ja kielikoulutuksen lähtömaassa. Riittävän tason jälkeen opiskelijat voivat hakea kouluun ja aloittavat toisen asteen koulutuksen suomeksi. Kun kansainväliset opiskelijat aloittavat opintopolkunsa Suomessa aikaisemmin, suomen kieli ja kulttuuri ovat jo hyvin hallussa siirryttäessä korkeakouluihin. (Yle 2024)

Maakunnan ammatillisessa koulutuksessa, Järvisseudun koulutuskuntayhtymä Jamissa, Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedussa ja Suupohjan koulutuskuntayhtymä Vuoksissa, opiskelee myös merkittävä määrä kansainvälisiä opiskelijoita. Sedussa järjestetään aktiivisesti viittä tutkintoon johtavaa koulutusta englanninkielisenä, joista uusimpina ravintola- ja catering-alan perustutkinto sekä

elintarvikealan ammattitutkinto. Sisäänotto koulutuksiin on yleensä joko vuosittain, joka toinen tai joka kolmas vuosi. Edellytys on, että tutkinnon aikana opiskelijat saavuttavat myös riittävän suomen kielen taidon. Englanninkielinen koulutuksenjärjestämislupa antaa opiskelijoille mahdollisuuden antaa näytöt englannin kielellä.

Kansainvälisten osaajien kiinnostus maakunnassa järjestettävään koulutukseen on kasvanut merkittävästi, mikä näkyy esimerkiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa lisääntyneenä hakijamääränä ja tunnettuutena maailmanlaajuisilla koulutusmarkkinoilla. Neljän vuoden sisällä ammattikorkeakoulun kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrä on noussut huomattavasti. Vuonna 2020 kansainvälisiä opiskelijoita oli noin 50 ja vuonna 2024 jo noin 600. Ammattikorkeakoululla on tällä hetkellä viisi englanninkielistä tutkinto-ohjelmaa, joista neljä on alemman korkeakouluasteen ja yksi ylemmän korkeakouluasteen ohjelma. Ohjelmien määrää ollaan laajentamassa kuuteen vuoden 2025 aikana. Kansainvälistyminen on keskeinen strategia koulutustoiminnan kehittämisessä, erityisesti siitä syystä, että nuoret ikäluokat pienenevät.

Vaasan yliopisto on järjestänyt Seinäjoen yliopistokeskuksella englanninkielistä maisteriohjelmaa vuodesta 2023. Ohjelman sisäänotto on 35 opiskelijaa vuosittain. Yliopistokeskuksen strategian mukaan sisäänotto jatkuisi ainakin vielä vuonna 2025.

Erilaisiin englanninkielisiin tutkintokoulutuksiin on tärkeää houkutella motivoituneita ja sitoutuneita opiskelijoita. Kansainvälisten opiskelijoiden tukipalveluiden on oltava monipuolisia ja kattavia. Niihin sisältyvät opintojen tukeminen, kotoutumisen edistäminen, uraohjaus, sosiaali- ja terveystyö sekä perheiden huomioiminen. Tarvitaan tehokkaampia tapoja löytää harjoittelupaikkoja ja parantaa suomen- ja kansainvälisten opiskelijoiden yhteistoimintaa. Kotikansainvälistyminen on mahdollisuus maakunnan asukkaille. Esimerkiksi Seinäjoen kaupunkikuva on monimuotoistunut mm. Seinäjoen ammattikorkeakoulun englanninkielisten tutkinto-ohjelmien myötä.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu on valittu, yhdessä kahdeksan eurooppalaisen korkeakoulun kanssa, Eurooppalaiset yliopistot -statuksen ja rahoituksen saajaksi. HEROES-nimeä (Higher Education for Resilience-Oriented and Empowered Societies) kantavaan allianssiin kuuluu SeAMKin lisäksi korkeakouluja Belgiasta, Tšekistä, Tanskasta, Saksasta, Liettuasta, Alankomaista, Portugalista ja Ruotsista. Lisäksi mukana ovat liitännäiskumppanit Albaniasta, Ranskasta, Kreikasta, Kosovosta ja Ukrainasta. Yliopistoallianssin tavoitteena on rakentaa yhteisiä ja monimuotoisia opintomoduuleja ja -jaksoja. Allianssin myötä Seinäjoen

ammattikorkeakoulun opiskelijoille syntyy uusia ja erilaisia opiskelija- ja harjoitteluvaihtoehtoja. Lisäksi lisääntyvät kansainväliset kaksois- ja yhteistutkintomahdollisuudet. Nämä kaikki mahdollistavat opiskelijoille oman osaamisensa ja kilpailukykyisyytensä vahvistamista tulevaisuuden työmarkkinoita varten. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2024a)

Opiskelijoiden työllistyminen maakunnan yrityksiin on kuitenkin edelleen vaikeaa erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden osalta. Kielikysymys on yksi keskeinen kompastuskivi, eikä ratkaisua tähän haasteeseen ole vielä löydetty. Kansainväliset opiskelijat kohtaavat myös syrjintää. Lisäksi ulkomaisen henkilökunnan rekrytoinnissa on havaittavissa epätasapainoa, sillä esimerkiksi kansainvälisen opetushenkilöstön määrä ei ole kasvanut samassa suhteessa kuin kansainvälisten opiskelijoiden määrä. Kotikansainvälistymisen ja kansainvälisten opiskelijoiden osallistaminen kansainvälisiin hankkeisiin ovat myös keskeisiä kehityssuuntia.

Koulutusviennin tavoitteita on tärkeää tarkastella kriittisesti. Nykyään osaajien houkutteleminen maakuntaan on keskeisempi tavoite kuin koulutusvienti. On pohdittava, ovatko nykyiset strategiat ja toimenpiteet riittäviä vastaamaan tämän päivän haasteisiin ja tarpeisiin.

4. Maahanmuutto ja kaksisuuntainen

kotoutuminen

Tavoite 1.

Jokainen maakuntaan saapuva maahanmuuttaja huomioidaan yksilönä ja hänelle tarjotaan omiin tarpeisiin sopivaa koulutusta.

Toimenpiteet:

1. Parannetaan ja räätälöidään suomen kielen opiskelumahdollisuuksia tarjoamalla suomen kielen koulutusta tarvittavalla tasolla maassaolovuosista riippumatta. Tämä voi sisältää suomen kielen opetuksen sisällyttämistä tai opetuksen määrän lisäämistä ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.
2. Luodaan koulutukseen sisäänrakennettuja siltoja työelämään, harjoittelujen lisäksi esim. toimeksiantoja, projekteja ja vierailuja, jotka auttavat maahanmuuttajia hankkimaan työelämätaitoja ja ymmärtämään suomalaisia työelämää.
3. Varmistetaan, että koulutus vastaa työelämän tarpeita ja näin parantaa maahanmuuttajien mahdollisuuksia työllistyä.

Tavoite 2.

Nykyisten maahanmuuttopalveluiden vakiinnuttaminen suunnitellusti toimivaksi, asiakaslähtöiseksi ja saavutettavaksi palvelupoluksi sekä niiden pysyvyyden varmistaminen ja turvaaminen.

Toimenpiteet:

1. Paikallisten yhteistyöverkostojen luominen ja vahvistaminen eri toimijoiden ja maahanmuuttajien välillä palvelujen tarjoamisen ja kotoutumisen tukemiseen.
2. Edistetään "International House" -konseptin kehittämistä, jossa kansainväliset palvelut ovat keskitetysti saman katon alla. Ensimmäisessä vaiheessa aloitetaan Seinäjoen alueella joko kuntakohtaisesti tai

työllisyysalueen puitteissa. Toisessa vaiheessa pyritään laajentamaan konseptia maakunnallisesti mahdollisuuksien mukaan, luomalla siihen tarvittavat rakenteet koko Etelä-Pohjanmaalle.

3. Selvitetään digitaalisten sovellusten ja tekoälyn mahdollisuudet palveluiden tehostamiseksi ja sujuvoittamiseksi.

Tavoite 3.

Maahanmuuttaja työllistyy koulutusta vastaaviin töihin ja saa tarvittaessa tukea yrittäjyyteen.

Toimenpiteet:

1. Luodaan korkeakoulutetuille maahanmuuttajille selkeä polku, joka tarjoaa heille tarvittavaa tietoa suomalaisesta työelämästä sekä mahdollisuuksia parantaa suomen kielen taitojaan, edistäen näin heidän työllistymistään koulutustaan vastaaviin tehtäviin.
2. Kehitetään erilaisia tapoja potentiaalisten työntekijöiden ja yritysten kohtaamiseen, kuten rekrytointitapahtumia ja verkostoitumistilaisuuksia.
3. Rohkaistaan anonyymiin rekrytointiin monimuotoisuuden edistämiseksi. Tässä julkiset toimivat voisivat toimia edelläkävijöinä.
4. Tarjotaan tietoa ja tukea työnantajille erilaisten tukimuotojen ja palveluiden, kuten valtakunnallisten Work in Finland -palveluiden, työllistämistukien ja koulutusmahdollisuuksien hyödyntämisessä, jotta kynnys rekrytoida kansainvälisiä osaajia madaltuu ja työnantajien valmiudet palkata maahanmuuttajia paranevat.
5. Työnantajia kannustetaan rakentamaan maahanmuuttajaystävällinen yrityskuva ja painottamaan rekrytoinnissa ihmislähtöisyyttä. Tämä luo avoimen ja inklusiivisen työympäristön, jossa jokainen työntekijä kohdataan yksilönä. Se tukee työntekijöiden asettautumista ja vahvistaa työpaikan pitovoimaa.
6. Maahanmuuttajien kannustaminen yrittäjyyteen tarjoamalla yritysneuvontaa, tiedotusta, kursseja ja verkostoitumismahdollisuuksia.

Tavoite 4.

Kulttuurien rinnakkainelo ja kohtaaminen on luontaista.

Toimenpiteet:

1. Toteutetaan kouluissa kansainvälisyysprojekteja, jotka edistävät monimuotoisuuden hyväksyntää. Järjestetään monikulttuurisia tapahtumia ja teemapäiviä kouluympäristössä kulttuurien välisen ymmärryksen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tunteen lisäämiseksi.
2. Kannustetaan kuntia ja paikallisia järjestöjä, yhdistyksiä ja seuroja järjestämään vapaa-ajan palveluita ja tapahtumia, jotka edistävät monimuotoisia yhteisöjä ja monikulttuurista yhteistyötä, kuten kieliopetusta ja kulttuuritoimintaa.
3. Hyödynnetään alueen omaleimaista kulttuurielämää pitovoiman vahvistamisessa ja edistetään paikallisia kulttuuritapahtumia, jotka sitouttavat kaikki asukkaat, myös maahanmuuttajat. Kannustetaan lisäämään Etelä-Pohjanmaan tapahtumakalenteriin myös englanninkieliset tapahtumatiedot, esimerkiksi hyödyntämällä automaattisia käännösohjelmiä.
4. Edistetään maahanmuuttajien vapaaehtoistyömahdollisuuksia paikallisyhteisöissä.
5. Luodaan mentorointi- ja tukiohjelmiä, missä paikalliset vapaaehtoiset toimivat maahanmuuttajien tukihenkilöinä, ammatillinen mentorointi.
6. Määritellään selkeästi eri toimijoiden roolit ja vastuut kotoutumisprosessissa.

Mittarit:

- kuntien välinen muuttoliike ulkomaalaistaustaiset ja nettomaahanmuutto (Tilastokeskus)
- vieraskielisten työllisyysaste (ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan työllisyyskatsaus)
- yrittäjien osuus työllisistä vieraskielisten ryhmässä (Tilastokeskus)

4.1. Monikulttuurisen koulutuksen ja kotoutumisen haasteet ja mahdollisuudet

Varhaiskasvatustilain mukaan maahanmuuttajalapsilla on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen, joissa heidän yksilölliset valmiutensa huomioidaan ja heille tarjotaan tarpeenmukaista tukea. Tavoitteena on luoda houkutteleva ympäristö alueelle asettuville ja siellä pysyville osaajille. Tähän

pyritään erityisesti vahvistamalla vieraskielistä koulutusta ja monimuotoista opetusta, joka edistää kotoutumista.

Suomeen saapui lyhyessä ajassa huomattava määrä ukrainalaisia turvapaikanhakijoita. Tämä on luonut paineita erityisesti kunnille, jotka joutuvat järjestämään riittävästi paikkoja kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Useat kunnat ovat joutuneet nopeuttamaan ja kehittämään kotoutumisen edistämisen toimiaan tarjotakseen tarvittavat palvelut näille uusille tulijoille. Erityisesti pienemmillä paikkakunnilla, joissa perusopetukseen valmistavaa opetusta tai suomi toisena kielenä -oppimäärää ei aiemmin ole ollut laajalti tarjolla, on jouduttu ottamaan käyttöön uusia käytäntöjä ja ohjelmia.

Kouluympäristössä, varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen, tulisi aktiivisesti luoda tilanteita, joissa oppilaat kieli- ja kulttuuritaustastaan riippumatta voivat kohdata ja oppia toisiltaan. Tämä edistää kulttuurien välistä ymmärrystä ja sosiaalista osallisuutta. Esimerkiksi monikulttuuriset projektit, yhteiset oppitunnit ja erilaiset kulttuuritapahtumat voivat tarjota mahdollisuuksia kohtaamisille ja vuorovaikutukselle. Tavoitteena on luoda kouluista paikkoja, joissa erilaiset taustat nähdään rikkautena ja jossa jokainen oppilas tuntee olevansa arvostettu ja kuuluvansa joukkoon.

Maakunnassa on tarve suomen kielen opiskelumahdollisuuksien parantamiseen ja räätälöintiin kansainvälisten osaajien taitotason mukaisesti. Tämä tarkoittaa suomen kielen koulutuksen tarjoamista eri taitotasoilla ja maassaolovuosista riippumatta. Kielenopetuksen tulee olla joustavaa ja sisältyä ammatilliseen ja korkeakoulutukseen, jotta maahanmuuttajat voivat kehittää kielitaitoaan samalla, kun hankkivat ammatillista osaamista. Kielitietoisuuden lisääminen työnantajien keskuudessa ja työpaikoilla voi merkittävästi edistää kansainvälisten osaajien sopeutumista ja työllistymistä. Esimerkiksi erilaiset kielikoulutusohjelmat, jotka tukevat kielenoppimista osana työelämää, tarjoavat tehokkaan tavan kehittää osaamista sekä lieventää työnantajien huolia kielitaidon suhteen. Yritykset voisivat järjestää kielenopetusta työntekijöilleen suoraan työpaikoilla tarjoten suomen kielen opetusta ulkomaalaisille työntekijöille ja englannin kielen koulutusta suomalaisille.

Suomen kieltä voi opiskella kansalais- ja kansanopistoissa, aikuislukioissa sekä oppilaitoksissa osana muita opintoja. Lisäksi tarjolla on työvoimapolitiittisia koulutuksia, yksityisiä kielikursseja sekä verkko-opintoja, joita voi suorittaa itsenäisesti tai ohjattuna. Esimerkiksi Sedun ja Etelä-Pohjanmaan opiston tarjoama tutkintoon valmentava TUV A-koulutus antaa maahanmuuttajille

mahdollisuuden vahvistaa kielitaitoaan ja edetä kohti tutkintoon johtavaa koulutusta. Suomen kielen opetuksen haasteisiin kuuluvat muun muassa erilaisten taitotasojen huomioiminen, riittämätön opetustuntien määrä, opetuksen ajankohdan sopivuus sekä sen yhteys – tai yhteyden puute – arkielämään ja työelämään.

Koulutukseen tulisi myös sisällyttää sisäänrakennettuja siltoja työelämään. Tämä voidaan toteuttaa muun muassa tarjoamalla harjoittelupaikkoja, toimeksiantoja, projekteja ja yritysvierailuja. Tällaiset käytännön kokemukset auttavat maahanmuuttajia hankkimaan työelämätaitoja ja ymmärtämään suomalaisen työelämän käytäntöjä ja kulttuuria. Lisäksi nämä toimenpiteet voivat helpottaa verkostoitumista ja työllistymistä valmistumisen jälkeen.

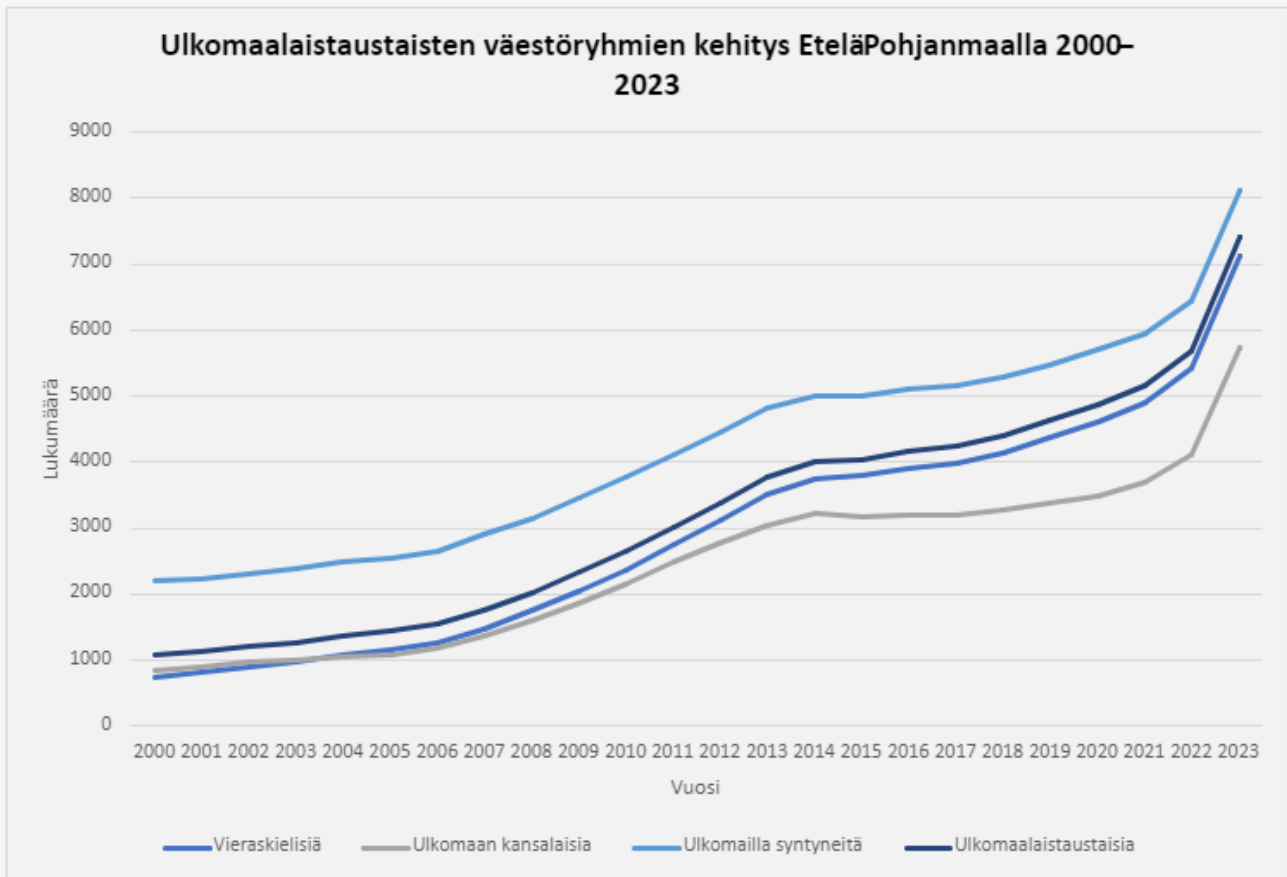
Koulutuksen tulisi vastata erityisesti maakunnan työelämän tarpeita ja tarjota maahanmuuttajille realistisia työllistymismahdollisuuksia. Tämä voi tarkoittaa yhteistyötä paikallisten yritysten ja teollisuuden kanssa koulutusohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa, mikä on jo osittain käytössä. Sedu Education Oy, joka on Seinäjoen koulutuskuntayhtymän omistama yritys, on järjestänyt usealle työnantajalle maakunnassa apua merkittävään hoitajapulaan. Kansainvälisiä rekrytointeja on tehty esimerkiksi Vietnamista. Työntekijät ovat saaneet lähtömaassaan kielikoulutusta ja muutettuaan maakuntaan he ovat jatkaneet opintojaan oppisopimuksella tavoitteena lähihoitajan tutkinto.

Työnantajien tarpeiden kuuleminen ja huomioiminen koulutusohjelmissa lisää koulutuksen relevanssia ja auttaa maahanmuuttajia löytämään työtä koulutuksen päätyttyä. Lisäksi työelämän tarpeiden mukainen koulutus parantaa kansainvälisten osaajien ja maahanmuuttajien osallisuutta yhteiskuntaan ja elämänsä rakentamiseen omatoimisesti.

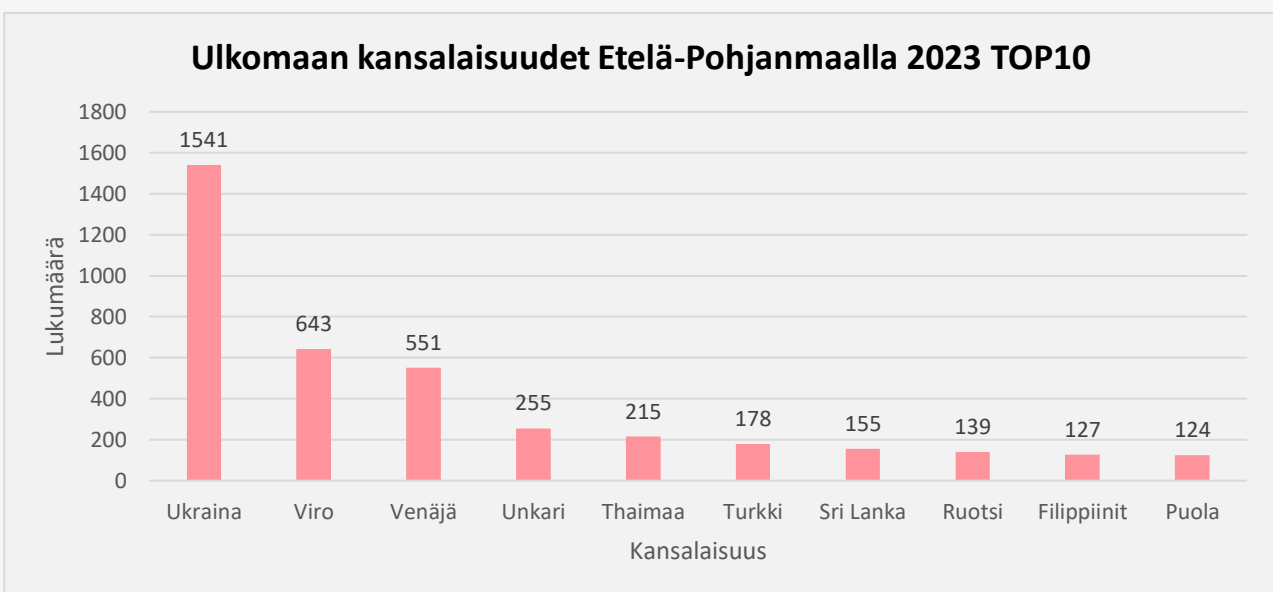
4.2. Maahanmuuton kasvun vaikutukset ja palveluiden kehittäminen

Vuoden 2023 lopussa ulkomaalaistaustaisen väestön osuus Etelä-Pohjanmaalla oli 3,9 %, kun koko maassa vastaava osuus oli 10,2 %. Etelä-Pohjanmaan naapurimaakunnissa ulkomaalaistaustaisia oli Pirkanmaalla 6,8 %, Keski-Suomessa 4,9 % ja Pohjanmaalla 10,3 %. Vuoden 2023 lopulla Etelä-Pohjanmaalla asui 5 746 ulkomaan kansalaista (taulukko 7), koko väkiluvun ollessa 190 539.

(Tilastokeskus 2024a) Etelä-Pohjanmaan suurimmat maahanmuuttajaryhmät tulevat Ukrainasta, Virostä, ja Venäjältä (taulukko 8) (Tilastokeskus 2024b).

Taulukko 7. Ulkomaalaistaustaisten väestöryhmien kehitys Etelä-Pohjanmaalla 2000–2023.

Taulukko 8. Ulkomaan kansalaisuudet Etelä-Pohjanmaalla 2023 TOP10.

Lisääntynyt maahanmuutto Etelä-Pohjanmaalle on kasvattanut nopeasti kysyntää siihen liittyville erilaisille palveluille. Tällä hetkellä maakunnan laaja maahanmuuttokoordinaattoriverkosto kattaa alueen hyvin, mutta palveluiden toteutus vaihtelee huomattavasti kunnittain. Vakinaistettua toimintaa on Seinäjoella MONI-info, Kauhajoella Vuoksin maahanmuuttokoordinaattorin palvelut (ml. Isojoki, Karijoki, Teuva), ja Kurikan kaupungin maahanmuuttopalvelut (ml. Ilmajoki, Isokyrö). Alavudella (Kuortane, Soini, Ähtäri) ja Kauhavalla/Lapualla maahanmuuttopalvelut toimivat määräaikaisena, Welcome2EP-hankkeen voimalla tai aloittamina vuoden 2024 loppuun. Alajärvellä ja Vimpelissä maahanmuuttokoordinaattorit toimivat määräaikaisina, Lappajärvellä ja Evijärvellä tehtävää hoidetaan tällä hetkellä vakituisilla työntekijöillä sekä osittain määräaikaisilla ja osa-aikaisilla resursseilla. Järviseudulla toimii myös kuntien yhteinen maahanmuuttotyöryhmä, joka perustettiin ukrainalaisten saapuessa alueelle ja jatkaa toimintaansa edelleen laajemmin maahanmuuton parissa. Seinäjoella on lisäksi pakolaiskoordinaattori.

Uusi kotolaki ja TE-toimistojen tehtävien siirtyminen kunnille tulevat muuttamaan kuntien roolia merkittävästi. Niiden odotetaan ottavan entistä keskeisemmän roolin isojen rajapintojen haltijana ja omistajana, huomioiden niin yritysten kuin henkilöasiakkaidenkin näkökulmat. TE-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen (KOTO24) aikataulu on sama: uusi kotoutumislaki astuu voimaan saman aikaisesti TE-uudistuksen kanssa vuonna 2025. Kotoutumislain uudistus on keskeinen osa Suomen hallituksen pyrkimyksiä parantaa maahanmuuttajien kotoutumista ja palveluiden saavutettavuutta. 1.1.2025 alkaen kunnilla on kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä. Uudistuksen tärkeimmät muutokset kunnissa keskittyvät erityisesti maahanmuuttajien palvelujen parantamiseen ja osallisuuden ja kotoutumisen edistämisen käytänteiden tehostamiseen. Hankkeiden ja määräaikaisten ratkaisujen sijaan on tärkeää vakiinnuttaa maahanmuuttajien palvelut, jotta turvaverkko on selkeä ja toimiva uusien tulijoiden saapuessa. (Kuntaliitto 2024)

Kaikille maahanmuuttajille on tarjottava tukipalveluita, jotka auttavat heitä kotoutumaan yhteiskuntaan ja oppimaan suomen kieltä. Uudistuksen keskeinen tavoite on luoda asiakaslähtöinen palvelujärjestelmä, jossa palvelut suunnitellaan ja toteutetaan maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet huomioiden. Palveluiden saavutettavuutta parannetaan esimerkiksi lisäämällä kielitukea. Kotoutumislaisissa korostetaan myös maahanmuuttajan ja kotoutujan omaa aktiivisuutta kotoutumisen suhteen.

Uudessa kotoutumislaisissa yhdeksi ratkaisuksi on esitetty ja keskusteluihin on tullut myös Etelä-Pohjanmaalla mukaan asiakaslähtöisen ja saavutettavan palvelupolun toteuttaminen. Tarkoitus on, että palvelut keskitetään yhteen paikkaan. Tämä takaa maahanmuuttajille mahdollisuuden useaan palveluun yhdellä käynnillä parantaen palveluiden tehokkuutta ja vähentäen byrokratiaa. Tämän lisäksi digitaalisten sovellusten avulla voitaisiin varmistaa, että palvelut ovat saatavilla koko maakunnan alueella joustavasti. Käännössovellukset mahdollistavat myös vuorovaikutuksen paikallisten asukkaiden kanssa, mikä lisää kielen käytön mahdollisuuksia arjessa ja syventää kulttuurista ymmärrystä.

4.3. Työvoimapula ja sen ratkaisut Etelä-Pohjanmaalla

Etelä-Pohjanmaalla työntekijäpula jatkuu ja rajoittaa yritysten kasvua. Syksyllä 2023 Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin kyselyssä kävi ilmi, että rekrytointivaikeuksia tuovat riittämätön hakijamäärä, hakijoiden vähäinen työkokemus, kiihtynyt kilpailu työvoimasta ja hakijoiden koulutuksen sopimattomuus avoimiin tehtäviin.

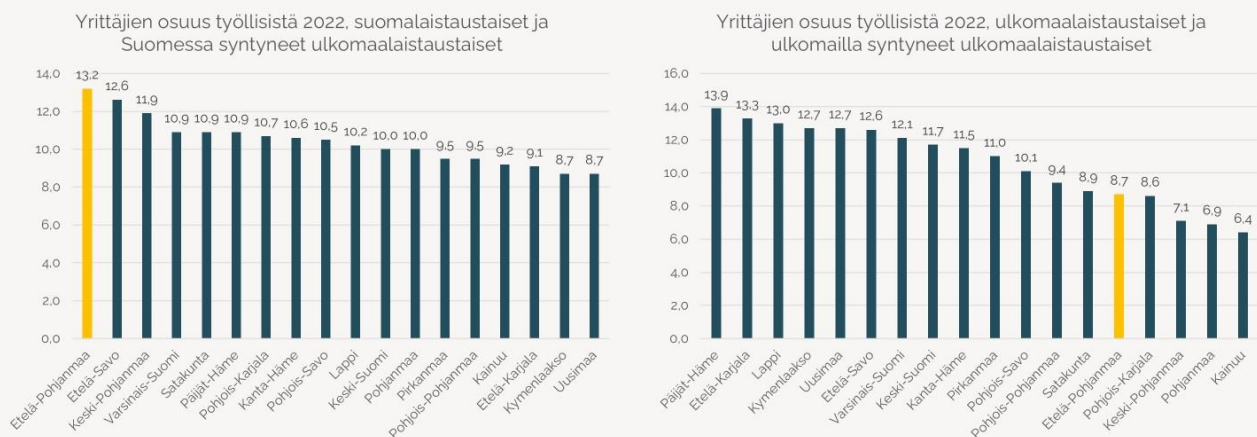
Toisaalta paikallisilla kouluilla on puolestaan vaikeuksia löytää harjoittelupaikkoja erityisesti kansainvälisille opiskelijoille. Tämä on merkittävä este ja tärkeä kehityskohde, sillä koko maakunnan tavoitteena pitäisi olla opiskelijoiden houkuttelemisen jäämään alueelle valmistumisensa jälkeen.

Työnantajat nostavat usein haasteeksi kielitaidon puutteen, mikä edelleen korostaa tarvetta kehittää kielikoulutusta ja tukipalveluita. Lisäksi maahanmuuttajien työllistymisen haasteet Etelä-Pohjanmaalla kumpuavat esimerkiksi ammattipätevyysien tunnustamisongelmista ja kulttuurisista eroista. Ratkaisuja löytyy esimerkiksi suunnittelemalla selkeitä jatkopolkuja opiskelijoille sekä lisäämällä erilaisia rekrytointi- ja verkostoitumistapahtumia, joissa maahanmuuttajat, työnantajat ja sopivat työmahdollisuudet saavat tilaisuuden kohdata.

Monimuotoisuuden edistämiseksi ja syrjinnän vähentämiseksi on tärkeää rohkaista työnantajia anonyymiin rekrytointiin, jossa hakijoiden tausta, kuten nimi tai kansallisuus, ei vaikuta heidän mahdollisuuksiinsa päästä työhaastatteluun tai tulla valituksi tehtävään. Julkisen sektorin organisaatiot voivat toimia edelläkävijöinä tässä asiassa.

Työnantajille tulee tarjota tietoa ja tukea erilaisten tukimuotojen, kuten työllistämistukien sekä koulutusmahdollisuuksien, hyödyntämisessä. Erityisesti koulutukset monimuotoisuudesta, yhdenvertaisuudesta ja inklusiivisuudesta sekä helpoista kieli- ja kulttuuritietoisista käytänteistä voivat auttaa vähentämään työnantajien kynnystä palkata maahanmuuttajia. Samalla työnantaja kannustetaan brändäämään yrityksensä monikulttuuriseksi ja kansainvälistä työvoimaa tukeviksi. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yritys korostaa ihmislähtöisyyttä rekrytointiprosesseissa ja luo avoimen, monimuotoisuuden huomioivan työympäristön, jossa jokainen työntekijä otetaan vastaan yksilönä.

Ulkomaalaisten yrittäjyys Etelä-Pohjanmaalla on vielä suhteellisen pienimuotoista verrattuna suurempiin kaupunkialueisiin Suomessa. Yrittäjien osuus työllisistä vuonna 2022 oli 8,7 %, kun se suomalaistaustaisilla oli 13,2 % (taulukko 9). (Tilastokeskus 2024c) Perustason yritysneuvontaa tarjoaa esimerkiksi Uusyrittäjäkeskus sekä kuntien elinkeinotoimet, usein yhteistyössä muiden alueellisten toimijoiden kanssa, kuten Yritysherrala Ilmajoella tai Hubi25 Alajärvellä pop-up-toiminnan muodossa. Myös Wiise ry tarjoaa jäsenilleen mentorointia ja verkostoitumismahdollisuuksia. Yksityiskohtaisempaa neuvontaa ei kuitenkaan ole laajasti saatavilla, mikä korostaa tarvetta yhteiselle keskitetylle neuvontapisteelle, jossa palvelua olisi mahdollista saada myös englanniksi.

Taulukko 9. Yrittäjien osuudet työllisistä vuonna 2022.

4.4. Omanlaiseksi kotiseuduksi kasvu: Paikallisten asenteet, kulttuurielämän rooli ja yhteisön pitovoiman kehittäminen

Työllistymisellä, kouluttautumismahdollisuuksilla ja tarjolla olevilla palveluilla on merkittävä rooli kotoutumisessa. On kuitenkin vähintään yhtä tärkeää, että onnistumme muokkaamaan paikallisten asenteita erilaisuutta arvostaviksi ja hyväksymään erilaisia kulttuureja, kieliä ja moninaisuutta. Paikallisilla järjestöillä, yhdistyksillä ja seuroilla on keskeinen rooli tässä prosessissa, sillä ne voivat edistää kohtaamisia ja vuorovaikutusta, mikä hyödyttää molempia osapuolia.

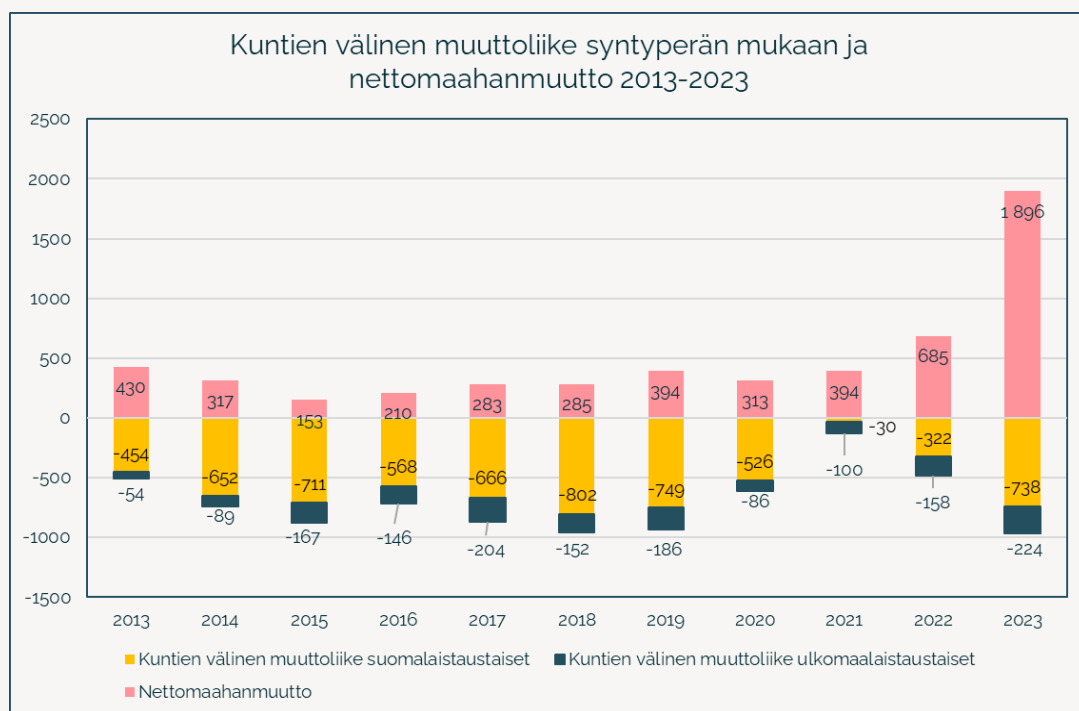
Urheiluseurojen ja muiden paikallisten järjestöjen lisäksi kulttuuritoiminnalla on merkittävä rooli maahanmuuttajien osallisuudessa yhteiskuntaan. Kulttuuritapahtumat ja -harrastukset toimivat väylinä, joissa eri taustoista tulevat ihmiset kohtaavat, mikä edistää monimuotoisuuden hyväksymistä ja ymmärrystä. Kuntien, järjestöjen ja yhdistysten järjestämät kulttuuritapahtumat, kuten festivaalit, taidenäyttelyt, konsertit ja teatteriesitykset, tarjoavat monipuolisia vapaa-ajan aktiviteetteja, jotka rikastuttavat paikallisyhteisöä ja tuovat esille erilaisia kulttuureja. Tapahtumissa eri kielet ja kulttuurit huomioidaan esimerkiksi tarjoamalla moni- ja selkokielistä viestintää ja kulttuurisesti monipuolista ohjelmaa.

Taiteilijaresidensseillä voi olla tärkeä rooli kotoutumisen ja monikulttuurisen vuorovaikutuksen edistämisessä. Taiteellinen työskentely tarjoaa mahdollisuuden käsitellä kotoutumisen haasteita ja vahvistaa yksilön identiteettiä. Esimerkiksi Taiteen edistämiskeskus myöntää avustuksia hankkeille, jotka tukevat monikulttuurisuutta taiteen avulla. Etelä-Pohjanmaalla toimii kolme taiteilijaresidenssiä: Vanhan Paukun taiteilijaresidenssi Lapualla, Nelimarkka-residenssi Alajärvellä ja Cuckoo's Nest -taiteilijaresidenssi Seinäjoella, jotka tarjoavat paikallisia ja kansainvälisiä mahdollisuuksia yhteistyöhön.

Maahanmuuttajien osallistuminen aktiivisesti itse toimijoina vapaaehtoistoimintaan vahvistaisi yhteisöllisyyttä ja osallisuutta, ja antaisi maahanmuuttajille konkreettisen mahdollisuuden vaikuttaa omaan ympäristöönsä. Vapaaehtoistyö voi myös olla merkittävä väylä työmarkkinoille pääsyssä ja paikallisten verkostojen luomisessa, mikä tekee maahanmuuttajien osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan entistäkin tärkeämpää.

Kouluilla on tärkeä tehtävä asennekasvatuksessa, sillä ne opettavat lapsille ja nuorille erilaisuuden arvostamista ja kulttuurista ymmärrystä jo varhaisessa vaiheessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi monikulttuurisuutta käsittelevien opetussisältöjen ja erilaisten kulttuurien näkyväksi tekemisen kautta kouluyhteisössä.

Tilastojen valossa maakunnan vetovoima ei enää ole suurin haaste, mutta pitovoimassa on vielä parannettavaa. Ennen ukrainalaisten saapumista nettomaahanmuutto on vaihdellut jonkin verran eri vuosina ja ollut suhteellisen alhaista verrattuna muihin maakuntiin. Koronapandemian aikana nettomaahanmuutto säilyi suunnilleen samalla tasolla kuin ennen pandemiaa, mutta kuntien välinen muuttoliike väheni, mikä koski sekä ulkomaalaistaustaisia että suomalaistaustaisia asukkaita (taulukko 8).

Taulukko 10. Kuntien välinen muuttoliike syntyperän mukaan ja nettomaahanmuutto vuosina 2013–2023.

Painopiste pitovoiman kehittämisessä on hyvä pitää maakunnan vahvuuksissa ja pyrkiä houkuttelemaan niitä, jotka arvostavat pientä ja elävää ympäristöä suurkaupungin sijaan. Pitovoiman kehittämisessä kannattaa korostaa pehmeitä kilpailukykytekijöitä kuten samaistuminen, avoin ilmapiiri, osallisuus ja koettu elämänlaatu.

Keväällä 2023 Etelä-Pohjanmaalla toteutettiin kyselytutkimus maahanmuuttajille alueen vetovoimasta ja pitovoimasta. Tulokset osoittavat, että monilla on halua

jäädä alueelle (69 % vastaajista aikoi jäädä alueelle asumaan), mutta parannettavaa löytyy vielä muun muassa maahanmuuttajille jo tarjolla olevien palveluiden tunnettuudessa, työllistymisen tukemisessa ja paikallisiin yhteisöihin integroitumisessa. (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus 2023)

Maan sisäinen muutto vaatii huomiota, ja maakunnan omaleimaisen kulttuurielämän hyödyntäminen voisi osaltaan vahvistaa pitovoimaa. Kulttuurielämän, kuten paikallisten tapahtumien ja perinteiden, esilletuonti voi tehdä alueesta houkuttelevamman niin uusille tulijoille kuin nykyisille asukkaille.

5. Toimintaohjelman laatimisen vaiheet

Kansainvälistymisen toimintaohjelman laatimisen käynnistämiseksi toteutettiin arviointikysely verkossa maakunnan toimijoille loppuvuodesta 2023. Kysely lähetettiin niille, jotka olivat olleet mukana laatimassa vuonna 2019 valmistunutta toimintaohjelmaa tai ovat muuten mukana kansainvälisessä toiminnassa. Vastauksia tuli yhteensä 32 kappaletta. Vastauksista kävi ilmi, että kansainvälistymisen toimintaohjelmaa pidetään edelleen tarpeellisena. Kehitysehdotuksissa korostuivat erityisesti kansainvälisen toiminnan tukeminen, tiedottaminen, yritysten huomioiminen, tiedon jakaminen ja alueellisen yhteistyön edistäminen. Kehityskohteista nousi esiin erityisesti osaajien houkutteleminen maakuntaan.

Maakuntahallitus päätti kokouksessa 20.2.2024 käynnistää Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisen toimintaohjelman laadinnan. Lisäksi hallitus evästi ohjelman laatijoita jatkotyöskentelyä varten kesäkuun 2024 kokouksessaan. Toimintaohjelman teemoja on käsitelty lisäksi Etelä-Pohjanmaan liiton eri tehtäväalueet poikkileikkaavassa KV-tiimissä maaliskuussa, ja elokuussa 2024 on tarkasteltu sen luonnosversiota.

Tärkeimpänä sisältöä ohjelmaan tuottavana toimintana järjestettiin huhtikuussa 2024 neljä erillistä työpajaa, joissa laaja maakunnallinen asiantuntijajoukko eri organisaatioista työsti seuraavia teemoja:

1. TKI ja koulutus
2. Yritystoiminta ja elinkeinoelämä
3. Maahanmuutto ja kotoutumien
4. Kansainvälinen kulttuuri

Työpajoissa oli yhteensä 64 osallistujaa kunnista sekä asiantuntija- ja yrityspalveluorganisaatioista. Työpajoissa käsiteltiin aihealueiden tilannekuvaa, asetettiin tavoitteet ja laadittiin toimenpiteet.

Toimintasuunnitelman luonnosvaiheessa toteutettiin myös asiantuntijakomentointikierros. Luonnos lähetettiin yhteensä 42 henkilölle maakunnan keskeisiin organisaatioihin. Vastauksia saatiin yhteensä 7 kappaletta, joiden perusteella luonnosta vielä muokattiin soveltuvin osin.

Maakuntahallitus käsitteli luonnoksen **XX** kokouksessaan ja lähetti sen kuntiin lausunnoille.

Lausuntoja saatiin xx kappaletta ja ne johtivat seuraaviin muutoksiin toimintaohjelmassa: x, x ja x. Lausunnoille laadittiin vastineet ja maakuntahallitus hyväksyi lopullisen ohjelman sekä vastineet xx kokouksessa.

6.Lähteet

Alajärven kaupunki (2022). Alajärven kaupungin strategia vuosille 2022–2025. <https://alajarvi.fi/wp-content/uploads/Alajarven-kaupungin-strategia-2022-2025-final.pdf>

Business Finland (2024). Business Finlandin myöntämä ja maksama rahoitus Etelä-Pohjanmaalla projektitasolla vuosittain 2016–2024, koronatuilla ja ilman. Avoin tietoaaineisto (haettu 24.9.2024).

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus (2023). Etelä-Pohjanmaalla kartoitettiin maahanmuuttajien mielipiteitä. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/69994922/etela-pohjanmaalla-kartoitettiin-maahanmuuttajien-mielipiteita>

Etelä-Pohjanmaan kauppakamari (2023). Kauppakamarikysely paljastaa: Työntekijäpula jatkuu ja rajoittaa yritysten kasvua Etelä-Pohjanmaalla. <https://etela-pohjanmaankauppakamari.fi/uutinen/kauppakamarikysely-paljastaa-tyontekijapula-jatkuu-ja-rajoittaa-yritysten-kasvua-etela-pohjanmaalla>

Etelä-Pohjanmaan liitto (2020). Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategia 2019–2025. https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2020/12/Kulttuuristrategia_2019-2025_S.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto (2022a). Etelä-Pohjanmaan ilmasto- ja kiertotalousstrategia. https://epliitto.fi/tiedostot/EPL_ilmasto_ja_kiertotalousstrategia_WEB.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto (2022b). Etelä-Pohjanmaan maahanmuutto-ohjelma. https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/10/B_104_Etela-Pohjanmaan_maahanmuutto-ohjelma.pdf

Etelä-Pohjanmaan liitto (2022c). Huomisen Lakeus -maakuntastrategia. https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2022/03/B_99_Huomisen_Lakeus-Maakuntastrategia.pdf

Etelä-Pohjanmaan yrittäjät (2024). Pk-yritysbarometri, syksy 2024 alueraportti (haettu 11.9.2024).

Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma (2016).

<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/27124950>

Euroopan komissio (2021). Komissio käynnistää EU:n missiot suuriin haasteisiin vastaamiseksi.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/fi/ip_21_4747/IP_21_4747_FI.pdf

Euroopan komissio (2024). Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2024–2029.

https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_fi?filename=Political%20Guidelines%202024-2029_FI.pdf

Into Seinäjoki (2024). Seinäjoki-vetoiselle ruoka-alan hankkeelle vihreä valo.

<https://intoseinajoki.fi/ekosysteemi/seinajoki-vetoiselle-ruoka-alan-hankkeelle-vihrea-valo/>

Isojoen kunta (2020). Isojoen kunnan strategia 2020–2029. <https://isojoki.fi/wp-content/uploads/Isojoen-kunnan-strategia-2020-2029.pdf>

Isonkyrön kunta. Kuntastrategia 2030.

https://isokyro.fi/tiedostopankki/3388/isonkyron_kuntastrategia_2030.pdf

Järviseudun koulutuskuntayhtymä (2024). Järviseudun koulutuskuntayhtymän strategia 2023–2027. https://jamin.fi/wp-content/uploads/2024/01/Kuntayhtyman_strategia_2023_2027.pdf

Kauhavan kaupunki (2023). Kauhava 2030 kaupunkistrategia.

https://www.kauhava.fi/files/22426/KAUHAVA_2030_kaupunkistrategia.pdf

Kuntaliitto (2024). Kotoutumislain kokonaisuudistus (KOTO24).

<https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/tyollisyys/te-palvelut-2024-uudistus/kotoutuminen>

Kurikan kaupunki (2023). Kurikan kaupungin strategia 2023–2027.

<https://kurikka.fi/kaupunki-ja-hallinto/strategiat-ja-toimintaohjelmat/kurikan-kaupungin-strategiat/kurikan-kaupungin-strategia/>

Lappajärven kunta (2023). Lappajärven kuntastrategia 2025.

<https://lappajarvi.fi/wp-content/uploads/2023/05/Kuntastrategia-VALTUUSTO.pdf>

Seinäjoen ammattikorkeakoulu (2020). Etelä-Pohjanmaan matkailustrategia 2020–2028.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/353631/EtelaPohjanmaan_Matkailustrategia_20202028.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Seinäjoen ammattikorkeakoulu (2024a). SeAMKin ja kahdeksan muun korkeakoulun yhteenliittymä on saanut halutun Eurooppalaiset yliopistot - statuksen, <https://www.seamk.fi/seamkin-ja-kahdeksan-muun-korkeakoulun-yhteenliittyma-on-saanut-halutun-eurooppalaiset-yliopistot-statuksen/>

Seinäjoen ammattikorkeakoulu (2024b). Seinäjoen ammattikorkeakoulun strategia 2025–2028. <https://storage.googleapis.com/seamk-production/2024/09/b53c8c2d-seamk-strategia-2025-2028.pdf>

Seinäjoen kaupunki (2022). Seinäjoen kaupunkistrategia 2022–2029. https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2022/06/seinajoki_strategia_tiivistelma_2022_VALMIS_korjattu_22.06.pdf

Seinäjoen yliopistokeskus (2023). Seinäjoen yliopistokeskuksen tutkimus- ja koulutusstrategia 2023–2030. <https://www.ucs.fi/wp-content/uploads/UCS-Tutkimus-ja-koulutusstrategia-2030.pdf>

Teuvan kunta (2022). Teuvan kuntastrategia 2021–2025. <https://teuva.fi/hallinto/saannot-taksat-strategiat/kuntastrategia>

Tulli (2023). Tavaroiden ulkomaankauppatilasto (haettu 20.12.2023).

Työ- ja elinkeinoministeriö (2023). Viennin kehitys Etelä-Pohjanmaalla ja koko maassa, teollisuuden vientiliikevaihdon trendisarja 2012–2023. Toimiala Online-tietokanta, Suhdannekuvaajat (haettu 10.9.2024).

Tilastokeskus (2023). Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot Etelä-Pohjanmaalla 2012–2022. (haettu 19.12.2023).

Tilastokeskus (2024a). Ulkomaalaistaustaisten väestöryhmien kehitys Etelä-Pohjanmaalla 1992–2023. Väestörakenne (haettu 05.09.2024).

Tilastokeskus (2024b). Ulkomaan kansalaisuudet Etelä-Pohjanmaalla 2023 TOP10. Väestörakenne (haettu 05.09.2024).

Tilastokeskus (2024c). Yrittäjien osuus työllisistä 2022, suomalaistaustaiset ja Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset ja Yrittäjien osuus työllisistä 2022 ulkomaalaistaustaiset ja ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset (haettu 14.8.2024).

Vimpelin kunta (2022). Vimpelin kuntastrategia 2022–2025.

https://vimpeli.fi/sites/default/files/Vimpeli/Kuntastrategia_2022_2025.pdf

Yle (2024). Yritys toi Suomen lukioihin tuhat ulkomaalaista nuorta, nyt ensimmäiset valmistuvat – kysyimme, aikovatko he jäädä. <https://yle.fi/a/74-20084238>

www.eplitto.fi

Kampusranta 9 C / PL 109 / 60101 Seinäjoki

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

KANSAINVÄLISTYMISEN
TOIMINTAOHJELMA
**HUMISEN
LAKEUS**